

**Служба на Върховния комисар на ООН
за правата на човека**

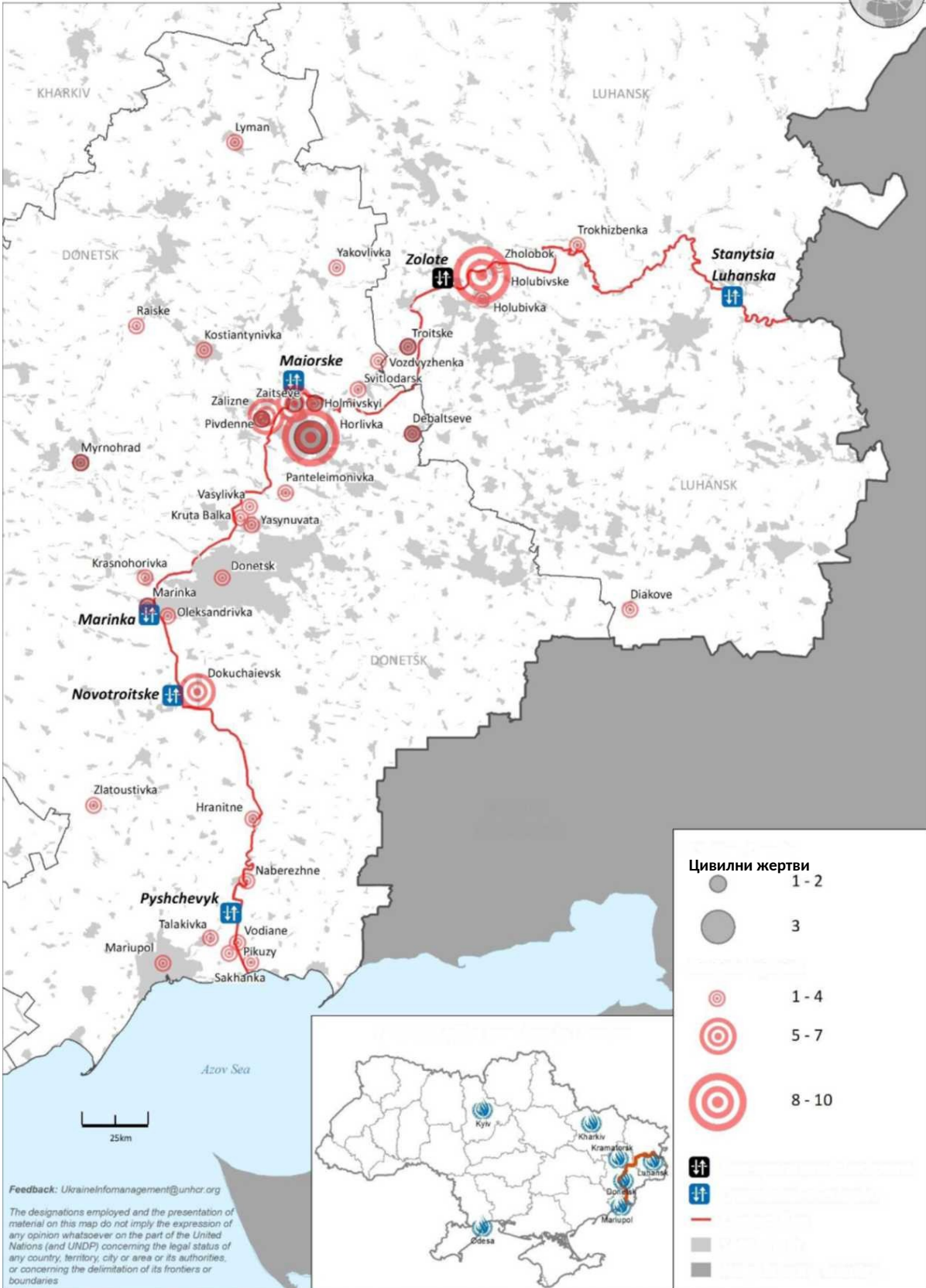
**Доклад за състоянието на правата на човека в Украйна
От 16 май до 15 август 2018 г.**

Съдържание	Страница
I. Резюме	4
II. Методология на СВКПЧ	5
III. Въздействие на военните действия	6
A. Провеждане на военни действия и цивилни жертви	6
B. Ситуацията по демаркационната линия и правата на засегнатите от конфликта лица	10
1. Право на реституция и обезщетение за ползване или повреда на частна собственост	10
2. Право на социално осигуряване и социална защита	11
3. Свобода на движение, изолирани общности и достъп до основни услуги	12
IV. Право на физическа неприкосновеност	13
A. Достъп до задържани лица и места за задържане	13
B. Произволно задържане, насилствено изчезване и отвлечане, изтезания и малтретиране	14
C. Положението на затворниците отпреди конфликта	16
D. Изчезнали лица	16
V. Правоприлагащи органи	17
A. Право на справедлив съдебен процес	17
B. Отчетност за случаи на насилие, свързани с безредици и обществени размирици	18
1. Отчетност за убийствата на протестиращи по време на протестите на Майдана	18
2. Отчетност за насилието в Одеса от 2 май 2014 г.	19
C. Територия, контролирана от въоръжени групировки	20
VI. Демократично / гражданско пространство и основни свободи	21
A. Свобода на мнение и изразяване, и свобода на медиите	21
B. Дискриминация, реч на омразата, расово мотивирано насилие и прояви на нетърпимост	22
C. Свобода за мирни събирания и сдружавания	23
D. Свобода на вероизповеданието и убежденията	24
VII. Правата на човека в Автономна република Крим и град Севастопол	25
A. Справедлив процес, право на справедлив процес и права на задържаните	25
B. Свобода на вероизповеданието, съвестта и мисълта	26
C. Право на зачитане на личния и семейния живот	26
D. Имуществени права	26
VIII. Техническо сътрудничество и изграждане на капацитет	27
IX. Заключение и препоръки	28

Map of the Contact Line in Eastern Ukraine

Date: 04 Sep 2018 Source: OHCHR, SSPE "Kartographia" Author: UNHCR - Kyiv Filename: UNHCR_East_Contact_Line_OHCHR_A3P_EN

I. Резюме

1. Този двадесет и трети доклад за състоянието на правата на човека в Украйна от Службата на Върховния комисар на ООН за правата на човека (СВКПЧ) се основава на работата на Наблюдателната мисия на ООН за правата на човека в Украйна (НМПЧУ)¹ и обхваща периода от 16 май до 15 август 2018 г.

2. През този отчетен период СВКПЧ документира повече от 160 нарушения и злоупотреби, които засягат общо 282 жертви, което представлява ниво на нарушения на човешките права и злоупотреби, подобни на предишния отчетен период.² От тях 85 нарушения и злоупотреби на правата на човека са извършени през отчетния период. Правителството на Украйна е отговорно за 53 нарушения (62% от регистрираните), въоръжените групировки за 10 (12% от регистрираните) и правителството на Руската федерация (като окупационна сила)³ в Автономната република Крим и град Севастопол⁴ за 22 (26% от регистрираните).⁵

3. Докато СВКПЧ функционира напълно в контролираната от правителството територия през отчетния период, то тя бе изправена пред нарастващи ограничения на операциите си в контролираната от въоръжени групировки територия на самопровъзгласилата се „Донецка народна република“ и самопровъзгласилата се „Луганска народна република“.⁶ СВКПЧ продължи отдалечено да наблюдава положението с правата на човека в Крим при временната окупация на Руската федерация, която продължи да пренебрегва задълженията си на окупационна сила съгласно Четвъртата Женевска конвенция, като не спазваше законите на окупираната територия.⁷

4. Активният конфликт в Източна Украйна продължи да разрушава живота на гражданите и да причинява смъртни случаи, ранявания и разрушения. Периодичните скокове и спадове в броя на гражданските смъртни случаи и ранявания отразяват нестабилната ситуация и постоянната атмосфера на несигурност и безпокойство, които характеризират живота на гражданите от двете страни на демаркационната линия. Между 16 май и 15 август 2018 г. СВКПЧ регистрира 105 граждански жертви в Източна Украйна (12 смъртни случая и 93 ранени), което представлява увеличение с 30% в сравнение с предходния отчетен период. Повечето от инцидентите са се случили от средата на май до края на юни. Петдесет процента от жертвите са причинени от артилерийски обстрел или малокалибрени оръжия, като по-голямата част от тях са регистрирани в територията контролирана от въоръжени групировки и се приписват на правителството. След 1 юли, когато „примирието за прибиране на реколтата“ влезе в сила, броят на гражданските жертви намаля значително, което показва важноста на съгласуваните усилия за осигуряване на устойчиво прекратяване на огъня.

5. Този доклад подчертава, че военните действия и екстремните нива на противопехотни мини и взривни военни остатъци, представляващи военно замърсяване, продължават да имат опустошителни последици за защитата на гражданските лица, достъпа до социални и икономически облаги и свободата на движение, както за гражданите, живеещи в зоната на конфликта, така и за вътрешно разселените лица. Нарасналите военни действия през май-юни 2018 г. влошават непосредствената и дългосрочна защита на правата на хората, живеещи в засегнатите райони, което служи като остро напомняне, че въоръженият конфликт засяга пряко повече от 600 000 души, които живеят в обхват от пет километра от двете страни на демаркационната линия.

6. СВКПЧ разгледа положението на гражданските лица от района на село Пивденное по демаркационната линия след операциите на украинските сили за поемане на контрола върху района в средата на май 2018 г. В допълнение към увеличения риск от смърт и раняване от артилерийски обстрел и взривни вещества, СВКПЧ разгледа пречките, свързани с правата на реституция и обезщетение за ползване, повреда или унищожаване на частна собственост.

7. Неразривно свързани с военните действия са продължаващите сериозни злоупотреби и нарушения на човешките права, свързани с конфликта, които могат да бъдат приписани на всички страни, включително незаконно или произволно задържане, *задържане в изолация*, изтезания, малтретиране, сексуално насилие и / или заплахи за физическата неприкосновеност. СВКПЧ документира 74 такива нарушения и злоупотреби - 15

¹ НМПЧУ (Наблюдателната мисия на ООН за правата на човека в Украйна) бе разположена на 14 март 2014 г., за да наблюдава и докладва за положението с правата на човека в цяла Украйна и да предложи препоръки на правителството и другите действащи лица да се обърне внимание на проблемите, свързани с правата на човека. За повече подробности вж. ал. 7-8 от доклада на СВКПЧ относно положението с правата на човека в Украйна от 19 септември 2014 г. (А / HRC / 27/75).

² През предходния период, обхващащ периода от 16 февруари до 15 май 2018 г., СВКПЧ документира 321 нарушения на правата на човека и злоупотреби, които засягат 252 жертви. От тях 112 нарушения на правата на човека и злоупотреби са настъпили през отчетния период.

³ Виж Резолюция 71/205 на Общото събрание на ООН от 19 декември 2016 г., отнасяща се до Крим, окупиран от Руската федерация; и Резолюция 72/190 от 19 декември 2017 г., призоваваща Руската федерация да изпълни задълженията си като окупационна сила в Крим.

⁴ По-долу „Крим“.

⁵ Тези цифри не включват гражданските жертви, причинени от въоръжения конфликт.

⁶ Оттук нататък „Донецка народна република“ и „Луганска народна република“.

⁷ Резолюции на Общото събрание на ООН, отнасящи се до Крим (А / 71/205 и А / 72/190).

от тях са извършени през отчетния период. Правителството на Украйна е отговорно за десет от тях (67%), въоръжените групировки за три (20%); а Руската федерация като окупационна сила в Крим за две (13%).

8. На територията, контролирана от въоръжени групировки, на СВКПЧ все още се отказва достъп до местата за задържане, с цел провеждане на поверителни интервюта, което поражда загриженост относно условията на задържане и третирането на задържаните. На контролираната от правителството територия, СВКПЧ като цяло продължи да има достъп до официалните места за задържане и възможност да провежда поверителни интервюта на задържаните в съответствие с международните стандарти.

9. СВКПЧ продължи да документира нарушенията на правото на справедлив съдебен процес в случаите, свързани с конфликта, и изразява загриженост, че произволното прилагане на съдебни спогодби и *задочно* производство може да се използва по начин, който рискува да заобиколи съществени съдебни гаранции. В допълнение, СВКПЧ е обезпокоена от нападенията и сплашването на адвокати от страна на членове на крайно десни групировки и продължаващата намеса в независимостта на съдиите. Положително е, че са отстранени някои процесуални пречки за истинско съдебно преследване при обвинения в убийство във връзка с протестите от Майдана през 2014 г. и са повдигнати обвинения срещу бившата полиция, свързани с насилието в Одеса от 2 май 2014 г.

10. Хората, живеещи на територията, контролирана от „Донецката народна република“ и „Луганската народна република“, остават подчинени на решенията на паралелните структури за „правораздаване“. Затворниците отпреди конфликта, чиито жалби не са изслушани преди избухването на конфликта и лица, които „обжалват“ своята „присъда“, постановена от „съдилищата“ на въоръжените групировки, остават безсрочно задържани без никакво средство за правна защита. Освен това, практиката на провеждане на „производства“ в закрити заседания, скрити от независими международни наблюдатели, лишава отделните лица от важната предпазна мярка на публичното изслушване.

11. През отчетния период СВКПЧ наблюдава 32 нарушения и злоупотреби срещу 23 медии и активисти на гражданското общество, с 30 нарушения, настъпили в рамките на отчетния период, което е 210% увеличение на документиранията нападения в сравнение с предишния отчетен период от 16 февруари до 15 май 2018 г. СВКПЧ има сериозни опасения относно ерозията на гражданското пространство в периода преди изборите през 2019 г. и насърчава правоприлагащите органи и местните органи на управление последователно да предприемат мерки за защита на гражданското пространство, с цел безопасно и безпрепятствено упражняване на свободата на изразяване, мнение и мирно сдружаване. Въпреки че достъпът на СВКПЧ бе ограничен на територията, контролирана от въоръжени групировки, тя документира случаи на „регламенти“ и действия, които показват, че изразяването на критична мисъл и свободните медии не са добре посрещани и са репресирани.

12. СВКПЧ продължи да наблюдава дистанционно, от континенталната част на Украйна, състоянието на човешките права в Крим. Руската федерация продължи да прилага своите закони в нарушение на международното хуманитарно право⁸ и в някои случаи го е прилагала с обратна сила за събития, предшествали окупацията. Общо взето, СВКПЧ документира 47 нарушения на правата на човека, 25 от които са извършени през отчетния период. Правителството на Руската федерация е отговорно за 22 нарушения, а правителството на Украйна е отговорно за три нарушения.

13. Като част от своя мандат за насърчаване на правата на човека, СВКПЧ консултира Министерството на правосъдието на Украйна относно методологията за наблюдение и оценка на Националната стратегия за правата на човека и свързания с нея План за действие. СВКПЧ свърза 30 твърдения за злоупотреби и нарушения на правата на човека с определени отговорни лица.

II. Методология на СВКПЧ

14. Тримесечните доклади на СВКПЧ се основават на информация, събирана от НМПЧУ чрез интервюта (с жертви, свидетели, роднини на жертви и адвокати), посещения на място, срещи с представители на правителството, гражданското общество и други интервюирани, както и чрез наблюдение на съдебните процеси и прегледи на съдебни документи, официални документи, свободно достъпни материали и други подходящи материали.

15. СВКПЧ подлага на преценка всички източници и информация относно тяхната достоверност и надеждност, и полага надлежно усилие, за да потвърди и провери информацията от възможно най-широк кръг източници. Свидетелствата се преценяват и за тяхната съгласуваност, сравнявайки ги с това, което е вече известно за инцидента, и с модели, наблюдавани при други подобни инциденти. Когато се документират случаи касаещи човешките права, стандартът за доказателство е, че за един обективен наблюдател съществуват

„разумни основания да вярва”, че е настъпило конкретно нарушение на правата на човека или злоупотреба, или че е налице определен модел на нарушение.

16. СВКПЧ полага същото надлежно усилие и стандарт за доказателство при документирането на цивилни жертви. В някои случаи документирането може да отнеме седмици или месеци, преди да могат да бъдат направени заключения, и следователно броят на цивилните жертви може да бъде преразгледан, тъй като е вече налице допълнителна информация.

17. СВКПЧ се ангажира да защитава своите източници и да осигурява опазването на тяхната поверителност. Следователно тя не разкрива никаква информация, която може да доведе до идентифициране на източниците, освен ако източниците не са предоставили своето информирано съгласие. СВКПЧ също систематично оценява потенциалните рискове за своите източници от посегателства и отмъщения. Съответно, някои документиранни случаи не са включени или са анонимни.

18. Констатациите, представени в този доклад, се основават на данни, събрани от СВКПЧ чрез 177 задълбочени интервюта с жертви и свидетели на нарушения и злоупотреби с човешки права, както и посещения на място, както на територията под контрола на правителството, така и на територията под контрола на въоръжените групировки.⁹ СВКПЧ извърши 567 специфични проследяващи действия, за да улесни защитата на правата на човека, свързани с документираните случаи, включително наблюдение на съдебни процеси, посещения при задържане, насочване към държавни институции, хуманитарни организации и неправителствени организации (НПО) и сътрудничество с Механизмите на ООН за правата на човека.¹⁰

III. Въздействие на военните действия

A. Провеждане на военни действия и цивилни жертви

Всички сме забравени и никой не се интересува от нас.

- Жител на село близо до демаркационната линия

19. През отчетния период СВКПЧ регистрира 105 цивилни жертви, свързани с конфликта¹¹: 12 убити¹² и 93 ранени.¹³ Това е увеличение с 29,6% в сравнение с предходния отчетен период, от 16 февруари до 15 май 2018 г. (81 цивилни жертви¹⁴) и с 37,1% по-малко в сравнение със същия период на 2017 г. (167 цивилни жертви¹⁵).

⁹ СВКПЧ има офиси в градовете Харков, Краматорск, Киев, Мариупол и Одеса (контролирана от правителството територия), както и в градовете Донецк и Луганск (територия, контролирана от въоръжени групировки). Следователно по-голямата част от нарушенията на правата на човека и злоупотребите, документиранни от СВКПЧ, са се случили в съответните региони, както и в Крим.

¹⁰ Мандатоносителите на специалните процедури на Съвета на ООН за правата на човека, органите по договорите за правата на човека и Универсалния периодичен преглед (УПП).

¹¹ СВКПЧ документира жертвите сред цивилното население като консултира широк кръг от източници и видове информация, които се преценяват за достоверност и надеждност. При анализирането на всеки инцидент, СВКПЧ полага надлежно усилие, за да потвърди информацията от възможно най-широк кръг източници, включително публични доклади на ОССЕ, разкази на жертви и свидетели, военни участници, лидери на общности, медицински специалисти и други интервюирани. В някои случаи документирането може да отнеме седмици или месеци, преди да могат да бъдат направени заключения, и следователно броят на цивилните жертви може да бъде преразгледан, тъй като вече е налице допълнителна информация. СВКПЧ не твърди, че представените в настоящия доклад статистически данни са пълни. Цивилните жертви могат да бъдат непълно докладвани, като се имат предвид ограниченията, присъщи на оперативната среда, включително пропуски да се обхванат определени географски райони и времеви периоди. От началото на конфликта на 14 април 2014 г. до 15 август 2018 г., СВКПЧ регистрира 2 737 смъртни случая на цивилни (1571 мъже, 966 жени, 96 момчета, 48 момичета и 56 възрастни, чийто пол е неизвестен). С 298-те смъртни случая на борда на полет МН17 на малайзийските авиолинии от 17 юли 2014 г. броят на смъртните случаи на цивилни граждани е най-малко 3,035. Броят на пострадалите цивилни се оценява от 7000 до 9 000 към август 2018 г.

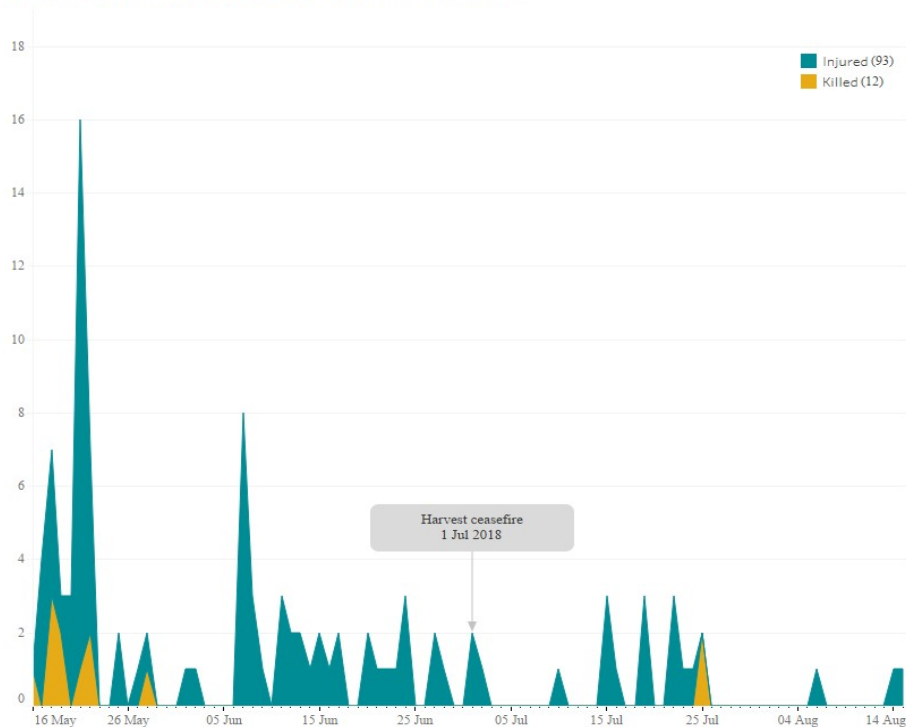
¹² 5 жени, 3 мъже, 3 момчета и 1 момиче.

¹³ 49 мъже, 26 жени, 9 възрастни, чийто пол все още е неизвестен, 8 момчета и 1 момиче.

¹⁴ 19 убити и 62 ранени.

¹⁵ 29 убити и 138 ранени.

Timeline of civilian casualties, 16 May - 15 August 2018

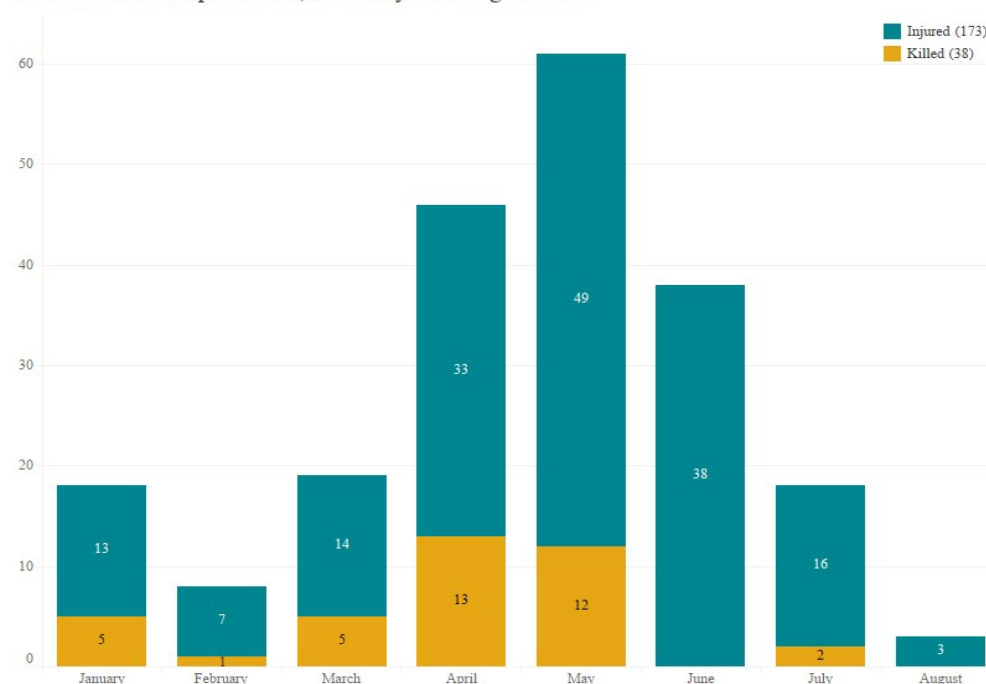

Времева крива на цивилните жертви 16 май - 15 август 2018 Ранени (93) Убити (12)

20. Военните действия са белязани от продължаващото използване на непреки и / или взривни устройства, което засяга гражданските жилищни райони и основната гражданска инфраструктура. „Примирието за прибиране на реколтата”, започнало на 1 юли, допринесе за значително намаляване на жертвите сред цивилното население след значителния скок през май и юни. През юли, три цивилни жертви са причинени от малокалибрено и леко стрелково оръжие, но не и от артилерийски обстрел. Тези цифри представляват значителен спад в сравнение с 32 цивилни жертви, причинени от артилерийски обстрел, малокалибрено и леко стрелково оръжие през юни. Драматичният спад на цивилните жертви, причинени от артилерийски обстрел, показва, че придържането към прекратяването на огъня, по силата на споразуменията от Минск, има положителни резултати за защита на живота и благосъстоянието на цивилните.

21. Месечното регистриране на цивилни жертви от СВКПЧ показва непостоянна тенденция от началото на 2018 г., като постепенно намалява до най-малкия регистриран брой цивилни жертви от началото на конфликта през април 2014 г. Рязкото нарастване на броя на жертвите сред цивилното население през април и май се дължи на тревожното ескалиране на военните действия. През юни и юли броят на цивилните жертви е намалял. От началото на август до края на отчетния период е отбелязано още 66% намаление в сравнение с юли.

Civilian casualties per month, 1 January - 15 August 2018

Месечни цивилни жертви, 1 януари - 15 август 2018 Ранени (173) Убити (38)

22. Най-голям брой цивилни жертви през отчетния период - 50.5% от общия брой - са причинени от артилерийски обстрел или от малокалибрени оръжия: 53 (7 убити и 46 ранени); 42 от които (4 убити и 38 ранени) са регистрирани на територия, контролирана от въоръжените групировки и се приписват на правителството, докато 11 (3 убити и 8 ранени) са регистрирани на територия, контролирана от правителството и се приписват на въоръжените групировки.¹⁶ Всички инциденти се случват в жилищни квартали, включително в домовете на жертвите или в други райони, редовно посещавани от цивилни.¹⁷

23. Например, на 28 май, около 11 часа сутринта, едно момиче е уцелено от шрапнел и убито на място, когато шрапнела попада в двора на баба и дядо ѝ в Зализне (територия под контрола на правителството, Донецка област). При друг инцидент, на 7 юни, приблизително в 10 ч. сутринта, шрапнел пада до цивилен автобус, превозващ около 15 пътници, при влизането му в село Голубивске (под контрола на въоръжена групировка, Луганска област). Ранени са седем души, включително шофьора. СВКПЧ отбелязва, че в Голубивске живеят над 1000 цивилни,¹⁸ че в близост до мястото на инцидента няма военни цели и разпитаните посочват, че по онова време в района не са били наблюдавани членове на въоръжени групировки.

24. СВКПЧ припомня, че е сериозно нарушение на международното хуманитарно право от страна в конфликта, да се цели в цивилни и в гражданска инфраструктура, или да извършва безразборни нападения, както и че страните са задължени да вземат всички възможни предпазни мерки, за да избегнат жертви сред цивилното население.¹⁹

¹⁶ Стандартът за доказателство, прилаган от СВКПЧ, е, че за един обективен наблюдател съществуват разумни основания да се смята, че е има конкретна цивилна жертва. СВКПЧ свързва конкретна цивилна жертва с дадена страна въз основа на географското положение, където се е случило, посоката на огъня и общия контекст на инцидента. СВКПЧ не може да приписва всички цивилни жертви на конкретна страна в конфликта.

¹⁷ Поради географското местоположение на демаркационната линия, в зоните, прилежащи към нея на територията, контролирана от въоръжените групировки, са с изградени жилищни и градски райони, докато районите, съседни на демаркационната линия на територията, контролирана от правителството, са предимно полета и по-малки села.

¹⁸ Въз основа на наблюденията на СВКПЧ. Не е известен официален брой.

¹⁹ Международен комитет на Червения кръст. База данни за обичайното международно хуманитарно право. Правила 1, 7, 11, 12, 15, 17. Достъпно от https://ihl-databases.icrc.org/customary-ihl/eng/docs/v1_rul. Прегледано на 5 август 2018 г.

25. През отчетния период, инцидентите свързани с мини²⁰ съставляват 13,3% от регистрираните цивилни жертви (14: 3 убити и 11 ранени)²¹. Работата с взривни военни остатъци (ВВО)²², предимно ръчни гранати²³, представляват 26,7% от жертвите сред цивилното население: (28: 1 убит и 27 ранени).²⁴

26. Обстрелите с леко стрелково оръжие са причинили 8 цивилни жертви (1 убит и 7 ранени), което представлява 7,6% от регистрираните цивилни жертви.²⁵

27. На последно място, пътни произшествия с участието на въоръжен състав са били причина за двама ранени.²⁶

■ Causes of civilian casualties

■ Причини за цивилните жертви

Обстрел и Ръчни гранати Играчки-бомби Взривни военни Леко стрелково Атака с МПС
малокалибрено оръжие и мини останки оръжие

28. Критичната гражданска инфраструктура, разположена в близост до демаркационната линия, продължи да бъде обект на артилерийски обстрел и обстрел с малокалибрено и леко стрелково оръжие, включително домове, и по-специално водни съоръжения и училища, и друга обществена инфраструктура. Документирани са десет случая на обстрел, засягащи Донецката пречиствателна станция (ДПС)²⁷ и две водни помпени станции.²⁸ Освен това, обстрелът трикратно е повреждал и прекъсвал работата на пречиствателните станции за отпадъчни води.²⁹

²⁰ Инциденти, при които цивилни лица са убити или ранени от мини (противопехотни или противотанкови) или взривни устройства, задействани по същия начин, както играчките-бомби или от взривни военни остатъци, които са били неволно взривени от нищо неподозиращи цивилни.

²¹ Двама загинали и 2 ранени на територията, контролирана от въоръжени групировки, и 1 убит и 9 ранени на територията, контролирана от правителството.

²² Взривните военни остатъци включват изоставени артилерийски снаряди (ИАС) и неексплодирани артилерийски снаряди (НАС). За разлика от жертвите на инциденти, свързани с мини, жертвите на взривни военни остатъци са резултат от боравене и/или манипулиране с взривни военни остатъци или присъствие в непосредствена близост до лицето, боравещо с взривни военни остатъци. В някои случаи е имало целенасочено боравене довело до детонация, например при опит за демонтиране на взривен военен остатък.

²³ Например, на 21 май, украински военнослужещ в отпуск ранява девет възрастни, взривявайки ръчна граната при междуличностен конфликт в село Лисна Тарновица (Ивано-Франковска област); на 22 май е убито момче, а две момчета и едно момиче са ранени при избухването на ръчна граната, която едно от момчетата държал, докато карал автобус в контролирания от въоръжени групировки град Дебалцево (Донецка област); на 19 юли, едно момче, брат му и баба им са ранени в контролирания от въоръжени групировки град Горловка (Донецка област), при избухването на ръчна граната, докато той боравел с нея.

²⁴ Дванадесет (1 убит и 11 ранени) са регистрирани на територия, контролирана от въоръжени групировки и 16 (всички ранени) на контролирана от правителството територия.

²⁵ Трима са ранени на територията, контролирана от въоръжени групировки, 1 убит и 3 ранени в контролираната от правителството територия, а 1 ранен в „ничия земя“.

²⁶ И двамата на контролирана от правителството територия.

²⁷ Донецката пречиствателна станция (ДПС) се намира в „ничия земя“, на около 15 километра северно от град Донецк, между контролираното от правителството Авдеевка и Ясиновата, контролирано от въоръжена групировка. Тя преработва общественото водоснабдяване за над 345 000 души от двете страни на демаркационната линия и постоянно е обстрелвана. *Виж напр.*, Доклад на СВКПЧ относно положението с правата на човека в Украйна (наричан по-долу „Доклад на СВКПЧ“), 16 ноември 2017 г. до 15 февруари 2018 г., ал. 108.

²⁸ Третата помпена станция на река Северски Донец е била обстреляна на 17 май 2018 г. Каналът Северски Донец-Донбас (СДД) е основният източник на вода за Донецка област, като приблизително 3,25 милиона души разчитат на помпената станция. На 19-20 юни 2018 г. първата помпена станция на водопровода Южен Донбас е обект на артилерийски обстрел и обстрел с леко стрелково оръжие. Станцията доставя непреработена вода (която първоначално пристига чрез СДД канала) до пет филтърни станции, които от своя страна обслужват 1,17 милиона души.

²⁹ Доклади за инциденти на Клъстерът WASH /Водопровод, канализация и хигиена/, <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine/documents>. През първата половина на 2018 г. Клъстерът WASH регистрира общо 57 инцидента със сигурността, засягащи водната инфраструктура в Донецка и Луганска области и отбелязва увеличение на броя на инцидентите, включващи обстрел с леко стрелково оръжие (13 инцидента).

29. На 7 юни, поради непрекъснат обстрел, както през деня, така и през нощта,³⁰ ОССЕ НМПЧУ прекрати засиленото си присъствие в Донецката пречиствателна станция, а „Вода Донбаса” прекъсна всички операции в Донецката пречиствателна станция в продължение на дни, за да търси по-силни гаранции за сигурност от страните в конфликта. Има само един инцидент, свързан със сигурността, докладван в Донецката пречиствателна станция през месец юли, който може поне частично да се дължи на повторното прилагане на „примирието за прибиране на реколтата” (*виж по-горе*).

30. От 16 май до 30 юни СВКПЧ документира седем случая на обстрел на различни училища, в резултат на което са нанесени щети на съоръженията.³¹ Сутринта на 17 май 2018 г., шрапнели попадат в помещенията на училище № 11 в Светлодарск (контролиран от правителството, Донецка област), по време на занятия с 125 деца. Училището е повредено, а един родител, минавал наблизо, е ранен.³² Интернат в Докучаевск (под контрола на въоръжените групировки, Донецка област) е повреден от обстрел на 25 юни 2018 г. В резултат на това, ръководството на училището и родителите отменят лятната програма и затварят училището, поради нестабилното положение със сигурността.

31. Все още предстои да бъде установена всеобхватна държавна политика и механизъм за правна защита и обезщетение на цивилни, пострадали по време на военните действия, и на роднини на загинали при военни действия.

В. Ситуацията по демаркационната линия и правата на засегнатите от конфликта лица

Ако имах пари и място, където да отида, щях да напусна къщата си.

- Жител на село близо до демаркационната линия

32. Сборните последици от военните действия, нарушенията на свободата на движение и влошаващата се социално-икономическа ситуация, продължават да задълбочават страданията, особено на хората живеещи в засегнатите от конфликта райони по демаркационната линия.³³

1. Право на реституция и обезщетение за ползване или повреда на частна собственост

33. Все още не е разработен ефективен механизъм за реституция и обезщетение на повече от 40 000 частни имота, унищожени или повредени от въоръжения конфликт. Липсата на такъв механизъм допринася за финансовите затруднения и усложнява предизвикателствата пред здравето и сигурността, произтичащи от местожителството в активна зона на конфликт и / или разселване. Освен това, СВКПЧ е обезпокоена, че хората, лишени от собствеността си в териториите, под контрола на правителството и въоръжените групировки, не могат да прибегнат до ефективно средство за правна защита.

Сестра ми е на 75 години. Сега всичко е загубено, изчезнало или изгорено.

Тя никога няма да види дома си какъвто беше преди.

- Жена, която говори за сестра си, избягала от село Пивденное след ескалация на военните действия

Ситуацията с правата на човека в района на село Пивденное (разположено на демаркационната линия, Донецка област)

След като Въоръжените сили на Украйна (ВСУ) поемат контрола над по-голямата част от Пивденное в средата на май, районът е подложен на още по-голям обстрел и ситуацията със сигурността, хуманитарните и човешките права значително се влошава. Приблизително 95% от 185 жители са разселени, 15 домове са унищожени и 47 повредени, а околните райони са замърсени с неексплодирани артилерийски снаряди (НАС). СВКПЧ документира също и твърдения за плячкосвания.

³⁰ Донецката пречиствателна станция е обстрелвана многократно от 3 до 6 юни, повреждайки съоръжението и прекъсвайки електропроводи. Това довежда до нарушаване на общественото водоснабдяване на определени райони в близост до демаркационната линия. През първата половина на 2018 г. в Донецката пречиствателна станция има 21 инцидента със сигурността, което води до прекратяване на работата за 17 дни, <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine/document/13-wash-cluster-alert-bulletin-01-january-30-june-2018-issue-13>.

³¹ Образователен Клъстер, <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/ukraine/education>.

³² Интервюта на СВКПЧ, 17, 18 и 22 май 2018 г.

³³ *Виж напр.*, Доклад на СВКПЧ от 16 февруари до 15 май 2018 г., ал. 31-38; Доклад на СВКПЧ, от 16 август до 15 ноември 2017 г., ал. 111-117.

Жителите се сблъскват с повишен риск и несигурност, поради ескалацията на военните действия. В някои случаи на обстрел, позициите на ВСУ се намират в непосредствена близост до къщи на цивилни. Освен това, СВКПЧ има информация за най-малко девет случая на военно използване на имущество на граждани. Такива действия от страна на военните увеличават риска от цивилни жертви и щети върху имуществото на гражданите, като ги излагат на нападение. Съгласно международното хуманитарно право, задължение на всяка от страните в конфликта е да предприеме всички възможни предпазни мерки за защита на цивилното население и гражданските обекти под негов контрол срещу последиците от нападенията, което включва избягване на локализиране на военни цели в или в близост до гъсто населени райони.

Според интервюираните правителството не е предприело стъпки за осигуряване на реституция или обезщетение на засегнатото население. Освен това, на комисиите, отговорни за оценка на щетите и разрушенията на домовете, им е забранено да влизат в района от съображения за сигурност. Това им пречи да издават удостоверения за щети, което от своя страна пречи на собствениците и наемателите да бъдат в състояние да получат достъп до налични средства за правна защита, в случай на повредено или унищожено имущество.

Разселени лица информират СВКПЧ, че не им е било предоставено подходящо алтернативно настаняване. Макар че областните власти са положили известни усилия да осигурят жилище, условията за настаняване не могат да се считат за адекватни. ВСУ полагат усилия за улесняване достъпа до района, но разселените жители не могат да се върнат и да живеят в домовете си, поради ситуацията със сигурността.

Територия, контролирана от въоръжени групировки

34. СВКПЧ е загрижена за отчуждаването на имущество на граждани от „министерството на държавната сигурност“ („МДС“) на територията, контролирана от „Донецката народна република“. Един такъв случай е апартаментът на семейство в Донецк, получен по програма, финансирана от държавата преди конфликта. През януари 2015 г. въоръжени мъже (за които се смята, че са от „МДС“) проникват в апартамент и конфискуват лично имущество, последвано от заплахи по телефона, изискващи от семейството да предадат ключовете на апартамент. Когато семейството съобщава за тези инциденти на „МДС“ и на „полицията“ няколко дни по-късно, „МДС“ иска достъп до апартамент за извършване на „специални операции“ за три дни. Ключовете са върнати едва след девет месеца, но според семейството, липсват редица вещи от апартамент. Когато семейството съобщава за тези инциденти на „МДС“ и на „полицията“ няколко дни по-късно, „МДС“ иска достъп до апартамент за извършване на „специални операции“ за три дни. През 2018 г. семейството подава многобройни жалби до различни отговорни служители на територията, контролирана от въоръжените групировки.

35. През май 2018 г., СВКПЧ първоначално започва да присъства на „гражданското изслушване“ относно отчуждаването на апартамент, но през юни „съдът“ решава да проведе „закрити заседания“ и нарежда на СВКПЧ да напусне. Не присъстват други членове на обществеността.³⁴

36. СВКПЧ изразява загриженост, че този случай може да не остане изолиран. Според един интервюиран, по подобен начин са били отчуждени частни апартаменти в Донецк, засягайки поне пет семейства. Освен ако императивна военна необходимост не го изисква, такива отчуждавания могат да представляват нарушения на международното хуманитарно право, което забранява конфискацията на частна собственост. Те могат също така да нарушават международното право в областта на правата на човека, което защитава правото да не бъдем подлагани на произволна намеса в личния живот, семейството или дома, и гарантира правна защита срещу принудително изгонване.³⁵

2. Право на социално осигуряване и социална защита

37. През първата половина на отчетния период правителството продължи да спира голям брой пенсионни плащания. Тази тенденция се появява след като през юни 2016 г. правителството въвежда процедурата изискваща проверка на местожителството на вътрешно разселените лица-пенсионери. От април до юни 2018 г. броят на вътрешно разселените лица (ВРЛ), получаващи пенсии, е намалял с 15%, от приблизително 562 000 на

³⁴ „Съдията“ приема довода на „МДС“, че „процесът“ трябва да бъде приключен, поради възможното разкриване самоличността на елементи на „МДС“ в хода на съдебното заседание. Наблюдение на СВКПЧ, 21 юни 2018 г.

³⁵ База данни за обичайното международно хуманитарно право, Правило 50; Комитет по икономически, социални и културни права, общи коментари 4 и 7.

477 000 души.³⁶ През юли 2018 г., Министерският съвет прие Резолюция № 548, която увеличава честотата, с която вътрешно разселените лица-пенсионери трябва да преминават проверка в държавната банка. Проверката трябва да се извършва на всеки шест месеца, а не на година. СВКПЧ предупреждава, че изискването пенсионерите да се подлагат на проверка на всеки шест месеца ще увеличи излагането на риск за защитата, тъй като много от тях трябва да преминават демаркационната линия за тази административна процедура.³⁷ Това ново изискване допълнително акумулира съществуващото ограничение за вътрешно разселените лица-пенсионери, които рискуват да загубят регистрацията си като вътрешно разселени лица и следователно достъпа до пенсии, ако пребивават непрекъснато на територия, контролирана от въоръжена групировка, повече от 60 дни или 90 дни при изключителни обстоятелства.³⁸

38. Освен това, Резолюцията води и до някои положителни промени. Разширява се предоставянето на целева финансова помощ, включваща деца, родени след началото на конфликта и се удвоява времето, през което вътрешно разселените лица могат да получават целева финансова помощ, ако са изложени на риск от безработица. Тя също така освобождава вътрешно разселените лица-пенсионери с увреждания от физическа проверка в банката.³⁹

39. Като положително развитие може да се отчете, че на 4 юли 2018 г. Апелативният административен съд в Киев установи, че изискванията за проверка на местожителството на вътрешно разселени лица, въведено с Резолюции № 365 и № 637 на Министерския съвет, противоречат на украинското законодателство, тъй като ограничават достъпа до пенсии и социално осигуряване и са довели до дискриминация на ВРЛ в сравнение с други украински пенсионери.⁴⁰ Министерството на социалната политика обяви, че разработва нов механизъм за предоставяне на социални плащания на вътрешно разселени лица в съответствие с решението на съда.⁴¹ В очакване установяването на новата система, изпълнението на решението на съда все още не е приложено, по-специално по отношение проверката на местожителството за определяне на пенсиите и социалните помощи за вътрешно разселени лица.⁴²

3. Свобода на движение, изолирани общности и достъп до основни услуги

40. Въпреки пречките пред свободата на движение, голям брой хора продължават да пресичат демаркационната линия, като през май са регистрирани 1 142 300 преминавания, 1 189 300 през юни и 1 289 100 през юли.⁴³ В сравнение с предходния отчетен период, среднодневните преминавания през отчетния период са се увеличили с 5 000 до среднодневни стойности от близо 39 000 души.⁴⁴ Това увеличение се счита за свързано с пенсионерите, които пътуват до контролираната от правителството територия, за да получат пенсиите си, които преди това са били спрени.⁴⁵

41. Тези цифри показват, че въпреки многото рискове, засегнатото от конфликта население и вътрешно разселените лица, живеещи в райони контролирани от въоръжени групировки, предприемат тежко пътуване, за да достигнат контролирана от правителството територия, за да получат помощи, както и пенсиите си. СВКПЧ остава загрижена, че лицата, пресичащи демаркационната линия, които се състоят предимно от възрастни хора

³⁶ Пенсионен фонд, достъпно от <https://bit.ly/2Kqa1Sb>. СВКПЧ отбелязва, че на 3 май 2018 г. Върховният съд постановява, че прекратяването на пенсионните плащания на разселените лица по резолюция № 365 на Министерския съвет е незаконна намеса в правото на собственост. Виж Доклад на СВКПЧ от 16 февруари до 15 май 2018 г., ал. 42

³⁷ Виж Доклад на СВКПЧ, 16 февруари - 15 май 2017 г., ал. 8, 99 и 123. Преди Резолюцията, чак след 12 месеца от първоначалната регистрация, разселено лице е трябвало да се регистрира само веднъж годишно.

³⁸ Член 12(1.8) от Закона на Украйна „За гарантиране на правата и свободите на вътрешно разселените лица“ № 1706-VII от 20 октомври 2014 г.

³⁹ Резолюция № 548 освобождава вътрешно разселени лица-пенсионери от физическата проверка на „Ощадбанк“, които отговарят на изискванията за класификация в първа група инвалидност и онези, които се нуждаят от постоянна външна помощ.

⁴⁰ Резолюцията е достъпна от <http://reyestr.court.gov.ua/Review/75172804>.

⁴¹ Украинският Хелзинкски съюз за правата на човека, <https://helsinki.org.ua/articles/sotsvyplaty-dlya-vpo-bez-perevirok-minsotspolityky-rozroblyaje-proekt-neobhidnoji-postanovu/>. Тъй като правителството счита пенсиите за социално плащане, може да се предположи, че новият механизъм ще регулира и пенсионното осигуряване.

⁴² Решението на Апелативния съд влезе в сила, въпреки касационното му преразглеждане, което прави недействителни разпоредбите на решенията относно процедурите за проверка на местожителството. По този начин властите вече не могат да извършват проверка на местожителството на ВРЛ и пенсионните плащания на разселени лица не могат да бъдат преустановявани на тези основания. По-проблематичен е обаче въпросът как да се възстановят плащанията на вътрешно разселените лица, чиито пенсии вече са били преустановени на тези основания, преди отмяната им от съда.

⁴³ Официалните статистически данни се предоставят от Държавната гранична служба на Украйна.

⁴⁴ През летните месеци юни и юли 2017 г. общият дневен брой хора, пресичащи КПП-тата, варира от 30 000 до 40 000, със средна стойност над 34 000 души. Достъпно от https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/crossing_the_line_of_contact_.pdf. В сравнение с май, юни и юли 2018 г., дневният брой е бил между 36 000 и 41 500, средна стойност от 39 000 души.

⁴⁵ Рязкото увеличение може да се обясни само отчасти с обичайното увеличение през летните месеци, но следва да се отбележи, че среднодневната стойност, изчислена през този период, в сравнение със същия отчетен период през 2017 г., е нараснала с 4000 преминавания на ден.

и хора с медицински проблеми, са изложени на по-висок риск от смърт, поради здравните условия и несигурността.⁴⁶

42. През отчетния период хората, пресичащи демаркационната линия, са били изложени на високи летни температури без достъп до подходящи санитарни или медицински удобства. Според Главното управление на Държавната служба за извънредни ситуации на Украйна, в Луганска област минимум 100 души са имали здравни инциденти всеки ден през отчетния период на входно-изходния контролно-пропускателен пункт „Станция Луганска” (КПП) на контролираната от правителството територия. Условията в „Станция Луганска” - единственият официален път за преминаване в Луганска област - будят сериозна загриженост. Отворен само за пешеходци, този маршрут налага на лицата, желаещи да пресекат демаркационната линия в двете посоки, да прекарат няколко часа в опашки.⁴⁷ Най-малко шест души (петима мъже и една жена) са загинали при пресичане на това КПП.⁴⁸

43. Министерството на отбраната е разработило проекторезолюция за уреждане на процедурата за движение на хора и стоки през демаркационната линия.⁴⁹ СВКПЧ отбелязва, че в нея се съдържат елементи предвидени да се справят с някои трудности, пред които са изправени цивилните лица, пресичащи демаркационната линия. По-конкретно, тя определя Военно-гражданските администрации в Донецк и Луганск като органи, отговорни за поддържането на съответните КПП-та; позволява преминаване към контролирана от правителството територия на деца, родени след 2014 г., с документи, потвърждаващи факта на раждане, издадени на територия, контролирана от въоръжени групировки, и преразглежда подхода към регулираните стоки, преминаващи през демаркационната линия.⁵⁰ СВКПЧ последователно се застъпва за тези промени и заедно с партньорите от Клъстера за защита представя пред правителството коментари и предложения относно проекторезолюцията, която предстои да бъде финализирана.

IV. Право на физическа неприкосновеност

Вече не вярвам, че закона защитава обикновения човек, цивилния. Те просто те бият и нямаш друг избор, освен да кажеш, че си виновен.

Може да се случи на всеки...

- Задържан, свързан с конфликта

44. СВКПЧ документира 63 злоупотреби и нарушения на правата на човека, включващи незаконно или произволно задържане, изтезания, малтретиране, сексуално насилие и / или заплахи за физическата неприкосновеност, извършени и от двете страни на демаркационната линия. От тях 13 нарушения и злоупотреби са извършени през отчетния период и засягат осем жертви (седем мъже и една жена). Правителството на Украйна е отговорно за десет нарушения, а въоръжените групировки за три. СВКПЧ припомня, че правителството на Украйна носи основната отговорност за разследване и преследване на нарушенията на правата на човека, извършени на нейна територия.⁵¹ Неспособността извършителите на такива нарушения да бъдат изправени пред съд би могла „сама по себе си да доведе до отделно нарушение на Пакта”.⁵²

A. Достъп до задържани лица и места за задържане

45. На контролираната от правителството територия СВКПЧ като цяло продължи да има достъп до официалните места за задържане и възможност да провежда поверителни интервюта на задържаните, в

⁴⁶ Ежемесечно проучване на контролно-пропускателните пунктове показва, че повече от половината от хората, преминаващи през контролно-пропускателните пунктове, са на възраст над 60 години, поради изискването пенсионерите, живеещи на територията, контролирана от въоръжени групировки, да се регистрират като вътрешно разселени лица на контролираната от правителството територия, за да продължат да получават пенсиите си. *Виж, напр.* Право на закрила, пресичайки демаркационната линия, май 2018. Достъпно от <https://bit.ly/2OHZq8v>.

⁴⁷ Държавната служба за извънредни ситуации на Украйна в Луганска област е информирала СВКПЧ, че 8 847 души (включително 414 деца и 1 162 лица с увреждания) са потърсили медицинска помощ от 1 май до 1 август, което е увеличение спрямо предходните месеци. СВКПЧ не може да получи подробна статистика относно медицинската помощ, която се търси от страната на маршрута за преминаване, контролиран от въоръжените групировки.

⁴⁸ 77-годишна жена е починала на 17 май 2018 г., 71-годишен мъж на 30 май 2018 г. (веднага след пресичане) и 79-годишен мъж на 19 юли 2018 г. На 27 юни 2018 г. 79-годишен мъж е починал от инфаркт, докато е чакал на опашка, за да премине контролен пункт Майорске. На 11 август 2018 г. двама мъже на шестдесет години починали, докато се опитвали да пресекат демаркационната линия; единият мъж се разболял при преминаване на КПП „Маринка” с автобус и починал малко след слизането, а другият умрял, докато чакал на опашка пред КПП „Маринка”.

⁴⁹ *Виж Доклад на СВКПЧ, от 16 февруари до 15 май 2018 г., ал. 28-29.*

⁵⁰ Проекторезолюцията угълноощава Министерството на временните окупирани територии и вътрешно разселените лица да изготви списък със стоки, които са забранени за прехвърляне към / от контролираната от въоръжени групировки територия, който да замени изчерпателния списък на стоките, които могат да бъдат прехвърляни.

⁵¹ Международен пакт за граждански и политически права, чл. 2

⁵² Комитет за правата на човека, Общ коментар № 31 [80] Естеството на общото правно задължение, наложено на държавите - страни по Пакта, CCPR / C / 21 / Rev.1 / Add. 13, ал. 18.

съответствие с международните стандарти. Въпреки това, от март 2018 г. Харковският следствен арест № 27 отказва достъп на СВКПЧ до информация за лицата свързани с конфликта и държани в центъра, като по този начин възпрепятства достъпа на СВКПЧ до тях.⁵³ През отчетния период СВКПЧ интервюира 64 задържани лица, свързани с конфликта (56 мъже и 8 жени) в следствените арести в Мариупол, Запорожие, Бахмут, Старобилск, Харков, Херсон и Одеса и в наказателните колонии в Харков и Херсон.

46. На територията, контролирана от въоръжени групировки, на СВКПЧ продължи да се отказва поверителен достъп до задържаните лица и до местата за лишаване от свобода, въпреки многократните искания. Това възпрепятства СВКПЧ да документира изчерпателно положението с правата на човека и поражда сериозни опасения относно условията на задържане и третиране на задържаните лица. Тези опасения се потвърждават с информация от първа ръка от бивши затворници, която описва как лица в камуфлажни униформи и маски претърсват килии и бият задържаните в Луганския следствен арест и в наказателната колония в Хрусталий (бивш Красний Луч) между 2016 и април 2018 година.⁵⁴

В. Произволно задържане, насилствено изчезване и отвлечане, изтезания и малтретиране

Повече от месец нямах представа къде е синът ми.

Не можахме да намерим никаква информация за местонахождението му. Страхувахме се от най-лошото, мислейки, че може да е мъртъв. Бяхме много уплашени, защото знаехме, че в тази война много хора изчезнаха и никога не се върнаха.

47. На контролираната от правителството територия, СВКПЧ продължи да документира случаи на нерегистрирано задържане на хора по обвинения свързани с конфликта и държани в *изолация* преди арестите им да бъдат официализирани. Например, на 20 юни 2018 г., жител на Харцизк е държан близо 35 часа в полицията в Бахмут и Краматорск, без да бъде официално арестуван или обвинен, и без достъп до адвокат. През това време хора във военни униформи го биели с предмети и заплашвали с нож, настоявайки да „пише истината”. Бил разпитван и подложен на натиск да се съгласи на съдебна спогодба и обвинен за участие във въоръжена група.⁵⁵ СВКПЧ също така документира шест случая, в които предполагаеми или действителни членове на въоръжени групировки са заловени от ВСУ или от Службата за сигурност на Украйна (ССУ) и държани в неофициални места за задържане, преди арестите им да бъдат надлежно регистрирани.⁵⁶ Четирима задържани по тези случаи описват как са били изтезавани, малтретирани, подложени на сексуално насилие и / или заплашвани с допълнително физическо насилие.

48. СВКПЧ документира нов случай на произволно задържане и малтретиране, за който се твърди, че е извършен в неофициален арест, намиращ се в АТК „Красноармейск” (автомобилна транспортна компания).⁵⁷ На 16 юни 2018 г., въоръжени мъже облечени във военни униформи и маски, нахлули в къща, където пребивавал руски гражданин (който преди това бил задържан и освободен на 18 май 2018 г.). Казали му, че ще бъде „разменен” с Руската федерация, завързали му очите и го прехвърлили в АТК „Красноармейск”, където, както се твърди, прекарал два дни окован в белезници за железно легло. На 18 юни служителите на ССУ му предоставили две възможности: или да се върне като задържан в Украинския следствен арест или да „изчезне”. Изправен е пред съда за изслушване, по време на което се съгласява, поради страх, да не бъде върнат в ареста.⁵⁸

49. СВКПЧ е загрижена за липсата на ефективно разследване на нарушения на правата на човека, свързани с конфликта, като например произволно задържане, изтезания и малтретиране в контролираната от правителството територия. Отбелязва се, че разследванията са неефективни, без да се предприемат практически стъпки за разследване на твърденията за изтезания и малтретиране. Например, в един от случаите задържаното лице подава няколко жалби, в които се твърди, че бил държан 8 дни при нерегистрирано задържане и малтретиране в АТК „Красноармейск” през март 2015 г.⁵⁹ Военната прокуратура на гарнизона в Донецк започва наказателно производство по неговите оплаквания, но на два пъти приключва разследването.⁶⁰ Въпреки че

⁵³ След края на отчетния период, след оплакванията на СВКПЧ, Североизточният междурегионален затвор се ангажира да гарантира, че цялата съответна информация за задържаните, свързани с конфликта, ще бъде предоставена на СВКПЧ. На 5 септември 2018 г. Харковският следствен арест изпрати списъка на задържаните, свързани с конфликта, които са били приети през август 2018 г.

⁵⁴ Интервюта на СВКПЧ, 8 и 18 юни 2018 г. *Виж Доклад на СВКПЧ от 16 август до 15 ноември 2017 г.*, ал. 66

⁵⁵ Наказателен кодекс на Украйна, член 260; Интервю на СВКПЧ, 23 юни 2018 г.

⁵⁶ През отчетния период СВКПЧ документира случаи, които показват същия модел на произволно задържане, какъвто е бил документиран и преди. *Виж Доклад на СВКПЧ от 16 май до 15 август 2017 г.*, ал. 44. Интервюта на СВКПЧ, 31 май, 18 юни, 4 юли и 15 август 2018 г.

⁵⁷ Сградата на бившата автомобилна транспортна компания № 11411 в Покровск (бивш „Красноармейск”), известен като „Красноармейски АТК”, се използва от ССУ от 2014 г. насам. По-рано СВКПЧ документира няколко твърдения от задържани лица свързани с конфликта, *държани в изолация и подложени на изтезания* там през 2014 и 2015 г. преди официалния им арест от ССУ.

⁵⁸ Интервю на СВКПЧ, 15 август 2018 г.

⁵⁹ *Виж Доклад на СВКПЧ, 16 ноември - 15 февруари 2017 г.*, ал. 43

съдът разпорежда разследването да бъде възобновено и в двата пъти, няма напредък и след едновременното освобождаване на задържаното лице на 27 декември 2017 г.,⁶¹ разследването отново е приключено.⁶²

50. СВКПЧ е загрижена и за липсата на отчетност за *задържанията в изолация*, за изтезанията и малтретирането, включително в помещенията на Харьковската ССУ.⁶³ На няколко бивши *задържани в изолация* не са били повдигнати обвинения в никакви престъпления, докато са били държани в неофициалните места за задържане, но са били подложени на наказателно преследване след освобождаването си. Например, през 2018 г., един от бившите задържани, въпреки че прекарал почти две години *в изолация* и бил освободен без официално повдигнати обвинения, през 2014 г. бива обвинен в предполагаемо членство във въоръжени групировки.⁶⁴

Територия, контролирана от въоръжени групировки

51. На територията, контролирана от „Луганската народна република“, въоръжените групировки продължават практиката на 30-дневен „превантивен арест“, по време на който жертвите са държани *в изолация*, не им е позволено да се виждат с адвокати, а роднините им нямат информация за местонахождението им. Подобна практика, която може да се приравни с насилствено изчезване, поражда сериозна загриженост относно третирането на задържаните и условията на задържане. През отчетния период СВКПЧ получава информация за двама души, държани от 30 до 64 дни в „превантивен арест“ от „министерството на вътрешните работи“ и „МДС“.⁶⁵

52. В един от случаите мъж е задържан от „МДС“ на 28 март 2018 г., докато пресичал КПП „Станция Луганска“. Майка му поискала информация от „главния прокурор“ и „МДС“, но била информирана едва на 19 април, че синът ѝ е задържан в „превантивен арест“. През първите два дни на задържане той бил жестоко бит, принуден да стои на пръстите си с китки оковани в белезници към тавана и подложен на електрошокове, привързан към маса. Пребиването спряло, когато не можел повече да понася изтезанията и „се съгласил“ с „обвиненията“. Освободен е след 64 дни задържане.⁶⁶

53. По подобен начин, на територията, контролирана от „Донецката народна република“, хора продължават да бъдат задържани под 30-дневен „административен арест“, като през това време не им се разрешава да общуват със свои роднини или адвокати.⁶⁷ Понякога дори потвърждаването на самото задържане се държи в тайна от семействата на задържаните, което увеличава тяхното страдание. Например, през октомври 2017 г. около 10 въоръжени лица, носещи маски, отвлекли мъж от дома на родителите му. В продължение на 30 дни родителите на мъжа нямали никаква информация за местонахождението или съдбата му, въпреки многобройните молби и посещения в службата на „МДС“. Стоели часове на улицата пред „МДС“ и „чакали като кучета“ с надеждата, че някой може да им каже какво се е случило с техния син.

54. СВКПЧ продължи да получава и потвърждава информация за лица, държани в Изолатора на улица „Свитлого Шляху“ № 3 в Донецк.⁶⁸ СВКПЧ документира няколко случая на лица, произволно арестувани от „МДС“ на „Донецката народна република“ и държани *в изолация* в Изолатора под „административен арест“

⁶⁰ Наказателно производство е образувано по чл. 365, ал. 2 от Наказателния кодекс на Украйна (злоупотреба с правомощия или официална власт от служител на правопрिलाгащия орган). През 2016 г. разследването на жалбите за малтретиране е приключено от прокурора, поради липса на престъпление, но Красноармейският районен съд отменя решението на прокурора. Решението е достъпно от <http://reyestr.court.gov.ua/Review/57418746>. През 2017 година прокурорът приключи разследването на същите основания и съдът отново отмени решението. Решението е достъпно от <http://reyestr.court.gov.ua/Review/64996006>.

⁶¹ Виж Доклад на СВКПЧ, 16 ноември 2017 г. до 15 февруари 2018 г., Приложение II.

⁶² След като е бил освободен, задържаният информира СВКПЧ, че възнамерява да се върне на контролирана от правителството територия, за да търси справедливост за произволното задържане и изтезанията, които е претърпял. През януари 2018 г. обаче той е задържан *в изолация* от „МДС“ в Донецк и впоследствие му е наложена „забрана“ да напуска територията, контролирана от „Донецката народна република“. Представители на военната прокуратура казват на СВКПЧ, че не желаят да разследват жалбите на задържани, свързани с конфликта, относно нерегистрирано задържане и изтезания в АТК „Красноармейск“ и други неофициални места за задържане, за които се твърди, че са настъпили преди официалния арест. Заседание на СВКПЧ, 11 юли 2018 г.

⁶³ Виж Доклад на СВКПЧ от 16 август до 15 ноември 2017 г., ал. 70

⁶⁴ Интервю на СВКПЧ, 11 юни 2018 г.

⁶⁵ За информация относно „превантивния арест“, виж Доклад на СВКПЧ от 16 февруари до 15 май 2018 г., ал. 51. Интервюта на СВКПЧ - 7 юни 2018 г. и 6 юли 2018 г.

⁶⁶ Интервю на СВКПЧ, 7 юни 2018 г.

⁶⁷ Виж, напр., Доклад на СВКПЧ от 16 февруари до 15 май 2017 г., ал. 43-44; Доклад на СВКПЧ, от 16 август до 15 ноември 2017 г., ал. 40-44; Доклад на СВКПЧ, 16 ноември 2017 г. до 15 февруари 2018 г., ал. 33.

⁶⁸ Преди конфликта „Изолатора“ е промишлено съоръжение, превърнато в културен център. През май 2014 г. то е конфискувано от въоръжени групировки и е използвано като арест. СВКПЧ преди е документирала и докладвала за различни нарушения на правата на човека, включително изтезания, извършени в Изолатора. Виж Доклад на СВКПЧ от 16 август до 15 ноември 2017 г., ал. 40-44; Доклад на СВКПЧ, 16 ноември 2017 г. до 15 февруари 2018 г., ал. 67.

през първата половина на 2018 г.⁶⁹ През това време са измъчвани, включително чрез електрошокове. Въз основа на интервюта с достоверни източници, СВКПЧ потвърждава, че най-малко 40 лица, включително цивилни, са държани в Изолатора през първата половина на 2018 г.⁷⁰

55. СВКПЧ продължи да документира случаи на изчезнали лица от 2014 г. досега, чието местонахождение остава неизвестно. Например СВКПЧ документира случай на мъж от Вугледар и неговия син, които на 12 юни 2015 г. са отвлечени от непознати въоръжени лица по време на шофиране в района на Донецк. Според съобщенията те са държани на неизвестно място, измъчвани и малтретирани. След няколко дни синът е освободен, но местонахождението и съдбата на бащата остават неизвестни.⁷¹

С. Положението на затворниците отпреди конфликта

56. СВКПЧ продължи да наблюдава положението на затворниците отпреди конфликта, осъдени преди избухването на конфликта и останали под стража на територия, контролирана от въоръжени групировки. СВКПЧ знае за поне 184 такива затворници, които са поискали да бъдат прехвърлени на контролирана от правителството територия. Въпреки това, през отчетния период не е постигнат напредък по отношение на прехвърлянето им на контролирана от правителството територия.

57. На територията, контролирана от „Луганската народна република“, някои задържани отпреди конфликта остават задържани, въпреки че са прекарвали време в задържане, равно на наказанията, наложени им с присъдите на първоинстанционните съдилища.⁷² На 3 април 2018 г., „народният съвет“ измени „наказателно-процесуалния кодекс“, за да позволи на затворниците, които вече са прекарвали в задържане време, равно на присъдите им, да поискат да бъдат освободени, поемайки лично задължение да не напускат територията, контролирана от „Републиката“. СВКПЧ знае за три лица, които са освободени на този принцип оттогава досега. Ограничението на свободата им на движение обаче е повод за безпокойство, особено за онези, чиито семейства живеят на контролирана от правителството територия.

58. Друго безпокойство е, че задържаните отпреди конфликта лица, освободени на територия, контролирана от въоръжени групировки, не винаги имат валидни паспорти или документи за самоличност, което сериозно ограничава свободата им на движение и ги поставя в риск от по-нататъшен „арест“. В един от случаите, човек, освободен през юни 2016 г.⁷³, без документи за самоличност, се опитва на три пъти неуспешно да пресече демаркационната линия, за да премине в контролирана от правителството територия. По време на един от опитите е произволно задържан в територия контролирана от въоръжена групировка и държан в изолация за около седмица, през което време бил бит и подложен на електрошокове.⁷⁴ През отчетния период той често бил „арестуван“ от „полицията“, поради липса на документи за самоличност и веднъж държан в изолация в продължение на два дни.⁷⁵

D. Изчезнали лица

Знам, че синът ми е мъртъв. Просто искам да знам къде са останките му. Върнете ми обратно онова, което е останало от детето ми. Да не знаеш нищо за сина си в продължение на три години е мъчение.

- Майка на изчезнало лице, отвлечено от членове на въоръжени групировки

59. СВКПЧ приветства приемането от страна на Парламента на закона за изчезналите лица,⁷⁶ който има за цел да се справи със ситуацията на безследно изчезналите лица, в резултат на въоръжен конфликт, военни действия, обществени размирици и природни или причинени от човека бедствия. Законът предвижда създаването на единен регистър на изчезналите лица и на Комисия за изчезналите лица, която ще координира дейностите на различните държавни институции, участващи в проследяването и идентифицирането на изчезнали лица и ще оказва подкрепа на техните семейства. В съответствие с Конвенцията за защита на всички

⁶⁹ Интервюта на СВКПЧ, 17 май и 22 юни 2018 г.

⁷⁰ Пак там.

⁷¹ Интервю на СВКПЧ, 15 юни 2018 г.

⁷² Поради избухването на конфликта жалбите, подадени в началото на 2014 г., никога не са достигали до съдилищата на контролираната от правителството територия. Междувременно „жалби“, включително от затворници преди конфликта, подадени до „апелативния съд“ на „Луганската народна република“, не са разгледани, тъй като „съдът“ не е установен и присъдите им не са влезли в сила, оставяйки „жалбоподателите“ в правна неопределеност.

⁷³ Човекът е задържан през 2012 г. и държан в Луганския следствен арест, но досъдебното разследване приключва едва през 2014 г. През юни 2016 г. „съд“ изслушва неговото дело, издава условна „присъда“ и го освобождава.

⁷⁴ Той е обвинен в опит да прехвърли информация на контролирана от правителството територия.

⁷⁵ Интервю на СВКПЧ, 18 юни 2018 г.

⁷⁶ Закон на Украйна „За правния статут на изчезналите лица“ (проектозакон № 5435), 12 юли 2018 г. Законът влиза в сила на 2 август 2018 г.

лица от насилствено изчезване⁷⁷ и застъпничеството на СВКПЧ и други участници,⁷⁸ законът криминализира насилственото изчезване според националното законодателство⁷⁹ и въвежда някои социални гаранции, за да отговори на финансовите нужди на роднини на изчезнали лица.⁸⁰

V. Правоприлагащи органи

60. В контролираната от правителството територия, СВКПЧ продължи да наблюдава преследването по наказателни дела, свързани с конфликта, и в този контекст СВКПЧ документира трайни нарушения на правото на справедлив съдебен процес, включително процесуални предпазни мерки и съдебни гаранции. По-специално, СВКПЧ е загрижена за начина, по който се използват съдебните спогодби и задочното производство, както и за произволното прилагане на разпоредби, освобождаващи членове на въоръжени групировки от наказателна отговорност, нападения и сплашване на адвокати на защитата от крайно десни групировки, и продължаващата намеса в независимостта на съдиите.

A. Право на справедлив съдебен процес

61. През отчетния период украинските съдилища издават 72 присъди по наказателни дела, свързани с въоръжения конфликт в Източна Украйна.⁸¹ Четиридесет и четири от тях се основават на съдебни спогодби по делата. При 18 от тези дела не са вписани никакви доказателства в преписката по делото. Тъй като наказателно-процесуалното законодателство забранява осъдителни присъди, които се основават единствено на самопризнания, използването на съдебни спогодби за признаване на вината позволява на обвинението да заобиколи тази предпазна мярка. След като е внесена съдебна спогодба, съдът прекратява разглеждането на делото, независимо от етапа на производството. Става въпрос за това, че обвиняемите може да са сключили съдебна спогодба под натиск, както е било документирано от СВКПЧ в редица случаи.⁸²

62. Освен това СВКПЧ отбелязва уязвимостта на лица, които нямат документи за самоличност, поради въоръжения конфликт. Например, на 1 август, Марковският районен съд на Луганска област осъжда мъж⁸³ на шест години затвор по обвинения в членство във въоръжени групировки, на основание съдебна спогодба.⁸⁴ Поради липсата на лична карта той е арестуван няколко пъти от двете страни на демаркационната линия. От 24 юни е подложен на многократни разпити в отсъствието на адвокат. Адвокатът, предоставен от държавата, не присъства по време на изслушване на обвинението и едва по-късно адвокатът участва чрез видеоконференция, когато спогодбата била представена по време на изслушването му на 1 август.

63. През отчетния период, *задочно са издадени* 15 осъдителни присъди. СВКПЧ отбелязва, че *задочните* производства, въведени в Наказателно-процесуалния кодекс през 2014 г., не съответстват на международните стандарти за човешки права. Според последните, *задочните* производства трябва да бъдат предшествани от надлежно уведомяване на⁸⁵ обвиняемия и следва да се предостави възможност за пълно повторно разглеждане, след като властите намерят лицето.⁸⁶ Нито едно от тези изисквания не е предвидено в Наказателно-процесуалния кодекс. Липсата на възможност за повторно разглеждане оказва отрицателно въздействие върху правата на обвиняемите.

64. Някои процесуални гаранции не обхващат бивши членове на въоръжените групировки, които са се предали на украинските правоприлагащи органи в замяна на освобождаване от наказателна отговорност. Поради неясноти в Наказателно-процесуалния кодекс, тези лица често не получават незабавно адвокат или свидетелските им показания, които са от решаващо значение за освобождаването им от наказателна

⁷⁷ Украйна се присъедини към Конвенцията за защита на всички лица от насилствено изчезване през август 2015 г.

⁷⁸ Виж Доклад на СВКПЧ, 16 ноември 2017 г. до 15 февруари 2018 г., ал. 137-138; Доклад на СВКПЧ, 16 ноември 2016 г. до 15 февруари 2017 г., ал.150-152.

⁷⁹ Наказателен кодекс на Украйна, чл. 146-1.

⁸⁰ Член 6 от Закона „За правния статут на изчезналите лица“ обявява членовете на семействата на изчезнали лица, за имащи право на пенсионно обезщетение като преживели лица.

⁸¹ Те включват обвинения в престъпления срещу националната сигурност на Украйна и престъпления срещу обществената безопасност. Статистически данни от Единния регистър на съдебните решения.

⁸² Интервю на СВКПЧ, 11 юни 2018 г.; Наблюдение на съдебните процеси от СВКПЧ, 23 юни 2018 г.

⁸³ Човек задържан отпреди конфликта, държан в Следствения арест на Свердловск от 2012 до 2016 г., освободен без никакви документи, след като е „осъден“ от „съда на Луганската народна република“ на четири години лишаване от свобода.

⁸⁴ Наблюдение на съдебните процеси от СВКПЧ, 1 август 2018 г. Присъдата е достъпна от <http://reyestr.court.gov.ua/Review/75650045#>.

⁸⁵ Виж, например, *Даниел Монгуя Мбенге срещу Заир* (Съобщение № 16/1977, 1990) Комитетът за правата на човека към Организацията на обединените нации заключи, че простото публикуване на информация за съдебен процес в медиите не е достатъчно, за да се изпълни изискването за надлежно уведомяване, заложено в член 14 от Международния пакт за граждански и политически права.

⁸⁶ Виж, например, *Колоза срещу Италия*, където Европейският съд за правата на човека заключи че *задочните* съдебни процеси са допустими, само ако има възможност за повторно разглеждане, след като властите задържат лицето.

отговорност, може да не бъдат надлежно записани. Въпреки че съдилищата са оправомощени да освободят лице от наказателна отговорност, те не могат да повдигнат този въпрос *proprio motu* (по собствена инициатива) и са зависими от прокурора, който трябва да го изиска. Следователно тези лицата остават да зависят от преценката на прокурора.

65. През отчетния период СВКПЧ документираща три инцидента, при които крайно десни групировки нападат или се опитват да сплашат адвокатите на защитата. На 28 юли 2018 г., група членове на С-14 словесно нападат и се опитват да нападнат адвокат на защитата, когото обвиняват, че е сепаратист, тъй като представлява обвиняеми, свързани с конфликта. Това става в сградата на съда, в присъствието на полицаи, които не реагират адекватно.⁸⁷ Три дни по-късно около 50 членове на С-14 влизат в сградата на Националната адвокатска колегия и агресивно искат отнемане на лиценза на адвоката и възпрепятстват провеждането на заседанието на Комисията по защита на адвокатските права. На 7 август 2018 г., трима членове на С-14 физически малтретират друг адвокат, след като той коментира поведението им в съдебната зала. Отново полицията присъства, но не се намесва. СВКПЧ припомня, че адвокатите не трябва да се идентифицират с техните клиенти и че властите следва да гарантират безопасността и сигурността на сградата на съда, за да защитят адвокатите при упражняването на тяхната дейност.

66. СВКПЧ продължи да документираща намесата в независимостта на съдебната власт от страна на прокурорите, които започват наказателни разследвания срещу съдиите във връзка с техни задължения.⁸⁸ Например, след съдебно решение за приключване на наказателно дело срещу кмета на Харков Геннадий Кернес и двама от неговите охранители, след като никой от 19-те прокурори не присъства на седем последователни изслушвания от 2 до 10 август,⁸⁹ Главният прокурор публично заявява, че съдията трябва да бъде „подведен под отговорност“ за неговото „несправедливо“ решение.⁹⁰ На следващия ден прокурорът започва разследване срещу съдията по обвинение в „умишлено несправедливо решение“⁹¹. В друг случай, прокуратурата инициира наказателно разследване срещу съдиите от Маринския районен съд в Донецка област по същите обвинения, след като съдът заменя задържането с домашен арест за заподозрян, обвинен в принадлежност към въоръжени групировки на „Донецката народна република“.⁹²

В. Отчетност за случаи на насилие, свързани с безредици и обществени размирици

67. СВКПЧ отбелязва известен ограничен напредък в съдебните производства във връзка с протестите на Майдана през 2014 г. и насилствените събития в Одеса от 2 май 2014 г.

1. Отчетност за убийствата на протестиращи по време на протестите на Майдана

68. На 11 юли 2018 г., главният прокурор прилага реформаторска мярка, която реорганизира прокуратурата с оглед разграничаване на структурните звена, занимаващи се с досъдебно разследване и процесуален надзор. Специалният разследващ отдел (СПО), който се занимава *между другото* с производства, свързани с Майдана, запази само разследващите си функции, прехвърляйки процесуалния надзор на друго структурно звено. СВКПЧ ще продължи да следи развитието, за да види как това реструктуриране на главната прокуратура ще повлияе на разследващата и прокурорската работа, извършена по случай събитията на Майдана.

69. СВКПЧ приветства напредъка в разследването на убийството на двама протестиращи на 19 февруари 2014 г., близо до офиса на ССУ в Хмелницкий.⁹³ Въпреки загубата на ключови доказателства⁹⁴ и правни предизвикателства пред разследването водено от ССУ,⁹⁵ на 21 юни 2018 г. СПО обвинява член на регионалното

⁸⁷ С14 публикува видео на инцидента във Facebook, достъпно от <https://www.facebook.com/c14.news.reserve/videos/217097495807706/>.

⁸⁸ СВКПЧ изразява загриженост, че започването на разследване на твърдения за постановяване на несправедливо решение може да се използва за упражняване на натиск върху съдиите за дълги периоди от време, докато те са в процес на разследване. , *Виж напр.* Доклад на СВКПЧ от 16 февруари до 15 май 2018 г., ал. 60-62.

⁸⁹ Делото е свързано с обвинения в отвлечане и малтретиране на протестиращи по време на Майдана.

⁹⁰ <https://bit.ly/2Mk18AP>.

⁹¹ Член 375 от Наказателния кодекс на Украйна.

⁹² Наблюдение на съдебните процеси от СВКПЧ, 13 август 2018 г. По силата на чл. 375 от Наказателния кодекс на Украйна е образувано дело срещу съдии („постановяване на умишлено несправедливо решение“).

⁹³ *Виж* прессъобщение на Главна прокуратура, 22 юни 2018 г., достъпно от https://www.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_c=view&_t=rec&id=231799 и тематичния доклад на СВКПЧ относно отговорността за убийствата в Украйна от януари 2014 г. до май 2016 г., бележка под линия 107.

⁹⁴ Военната прокуратура на Западния регион, която е провела досъдебното разследване, е загубила единствената непокътната гилза, намерена на местопрестъплението.

⁹⁵ ССУ оспори решението на съда за предоставяне на временен достъп на прокуратурата и разрешение за конфискация на оръжия от арсенала на ССУ Хмелницки, но жалбата е отхвърлена на 13 ноември 2017 г. Съдебното решение е достъпно от <http://reyestr.court.gov.ua/Review/70389287#>. В

специализирано звено на ССУ в гр. Хмелницки в непредумишлено убийство, причиняване на тежка телесна повреда, непредумишлена тежка телесна повреда и злоупотреба с власт или длъжност.

70. При друг случай, на 13 юни 2018 г., Градският апелативен съд в гр. Киев отменя⁹⁶ тежко критикуваната съдебна присъда срещу един от лидерите на „титушките“⁹⁷ (ултраси, агитки на Майдана), осъдени за хулиганство по време на събитията на Майдана от 18-19 февруари 2014 г., които доведоха до убийството на журналиста Вячеслав Веремий.⁹⁸ Апелативният съд заменя условната присъда от четири години на първоинстанционния съд⁹⁹ с пет години незабавно лишаване от свобода, като се позовава на факта, че съдът неправилно е изтъквал „искреното покаяние“ на обвиняемия и способността му за реабилитиране като смекчаващи вината обстоятелства оправдаващи снизходителната присъда.

71. Във връзка със същото дело семейството на Вячеслав Веремий успешно е поискало от съда да отмени решението на прокурора, взето през 2014 г., за приключване на паралелното разследване на убийството срещу участието на лидера на „титушките“ в смъртта на техния син.¹⁰⁰ Така настоящият прокурор¹⁰¹ вече има възможността да проучи напълно специфичната роля и отговорност на обвиняемия в убийството.

2. Отчетност за насилието в Одеса от 2 май 2014 г.

72. СВКПЧ отбелязва известен ограничен напредък в разследването и съдебните производства, свързани с насилствените събития в Одеса от 2 май 2014 г., които водят до смъртта на 48 души,¹⁰² и за които все още никой не носи отговорност.

73. Не е приключило разследването на пожара в Дома на профсъюзите, в който загиват 42 души. Междувременно, процесът срещу трима служители на пожарната за небрежност е в застой, като не се провеждат съдебни заседания по същество от ноември 2017 г.

74. На 30 май 2018 г., в Приморския районен съд в Одеса е внесено обвинение срещу бившите началници на полицейското управление в град Одеса, Отдела на патрулната служба и Отдела за обществена сигурност на Министерството на вътрешните работи за „злоупотреба с власт или длъжност“.¹⁰³ Двама от обвиняемите са допълнително обвинени в „изоставяне в опасност“ на 42-те лица, които впоследствие са загинали в Дома на профсъюзите.¹⁰⁴

75. Продължава делото срещу бившия началник на Одеската регионална полиция по обвинения в „злоупотреба с власт или длъжност“, „подправяне по време на служба“ и „изоставяне в опасност“,¹⁰⁵ въпреки че през отчетния период се провеждат само три изслушвания.

76. Най-накрая се отбелязва дългоочакваният напредък в съдебните производства срещу единствения активист „за единство на Украйна“, обвинен във връзка със събитията от 2 май 2014 г. Обвиняемият е обвинен през април 2015 г. за смъртта на цивилен в центъра на града и за опит за убийство на полицаи.¹⁰⁶ На 3 май 2018 г., след почти една година забавяне, Главна прокуратура изпраща обвинителния акт за поправки на Одеската

допълнение, ССУ потвърди, че датата, на която Главната прокуратура призовава служителя на ССУ за разпит като заподозрян, съвпада с датата, на която Хмелницкият ССУ е решил да го изпрати в района на операцията на Обединените сили в Източна Украйна, което затруднява разследването да го достигне. По искане на Главната прокуратура ССУ извърши разследване за евентуално оказана помощ на заподозрения от висшите служители на Хмелницката ССУ, с цел да избегне участие в наказателното дело, и отрече тези твърдения.

⁹⁶ Присъдата е достъпна от <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74688253>.

⁹⁷ „Титушките“ са атлетични мъже, ангажирани от правоприлагащите органи, за да атакуват протестиращите и да създадат ситуация на насилие, която след това да оправдае последващото разпръскване на нежелани протести.

⁹⁸ Виж Доклад на СВКПЧ, 16 ноември 2017 г. до 15 февруари 2018 г., бележка под линия 68.

⁹⁹ На 22 декември 2017 г. Шевченковският районен съд в Киев издава условна присъда от четири години с двугодишен изпитателен срок, което най-вероятно ще доведе до това, че подсъдимият няма да изтърпи никакво наказание. Виж Доклад на СВКПЧ, 16 ноември 2017 г. до 15 февруари 2018 г., ал. 52.

¹⁰⁰ На 7 май 2018 г. Печерският районен съд в Киев отменя решението на прокурора от 1 август 2014 г. за приключване на разследването за убийство срещу лидера на „титушките“. Решението е достъпно от <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74054794>.

¹⁰¹ Предишният прокурор, който приключи разследването за умишлено убийство през 2014 г., напусна прокуратурата малко след това.

¹⁰² Според Одеската прокуратура разследването на насилието от 2 май 2014 г. е разделено на 13 наказателни производства срещу 43 лица. Двама души са осъдени; срещу 27 лица са внесени обвинителни актове (21 са в процес на разглеждане, двама са задържани по други обвинения и един почина); и 14 заподозрени са в списъка на издирваните лица. Заседание на СВКПЧ, 10 юли 2018 г.

¹⁰³ Наказателен кодекс на Украйна, чл. 135.2.

¹⁰⁴ Пак там, чл. 135.3, „изоставяне в опасност“ се състои в умишлено изоставяне на лице без помощ, което е в животозастрашаващо състояние и не е в състояние да осигури самосъхранението си, а извършителят е бил длъжен и способен да му помогне.

¹⁰⁵ Пак там, членове 364.2, 366.2 и 135.2.

¹⁰⁶ Делото е прехвърлено от Прокуратурата на Одеска област на Главна прокуратура на 25 май 2017 г.

следствена служба към Националната полиция и на Одеската прокуратура. На 8 юни 2018 г., Главна прокуратура отново представя на съда измененото обвинение.¹⁰⁷

77. Не е постигнат напредък в производството по обжалване срещу оправдаването на 19 лица, обвинени в масови безредици в центъра на град Одеса, довели до убийството на шестима мъже.¹⁰⁸ Насрочени са само три съдебни заседания (на 11 юни, 23 юли и 6 август 2018 г.), но всички са отложени, поради невъзможността на някои страни да се явят.

С. Територия, контролирана от въоръжени групировки

78. Паралелни структури на правораздавателните органи продължават да действат на територията, контролирана от „Донецката народна република” и „Луганската народна република”. Съобщава се, че на територията, контролирана от „Донецката народна република”, хиляди дела са обработени от „съдилища”.¹⁰⁹ На територията, контролирана от „Луганската народна република”, хората се сблъскват със структура, която не осигурява достъп до средства за правна защита и следователно са изложени на риск от безсрочно задържане.¹¹⁰ А именно, докато „кодексът” регулиращ „наказателните производства” дава възможност да се обжалва пред „върховен съд”, то тук липсва такава структура или друг орган за преразглеждане.¹¹¹ В резултат на това „присъдите”, които са „обжалвани”, не влизат в сила, а обвиняемите не могат да започнат да изтърпяват наказанията си и следователно остават в затвора безсрочно, без никакво средство за правна защита.¹¹²

79. Лицата, обвинени в принадлежност или връзки с украинските военни или ССУ, са „съдени” на закрити заседания на територията, контролирана от „Донецката народна република” и „Луганската народна република”.¹¹³ Това поражда загриженост, че „разследваните” са лишени от съществената съдебна гаранция за публичност на изслушванията, което „би осигурило прозрачност на производствата и по този начин осигурява и важна предпазна мярка за интересите на отделния човек и на обществото като цяло”.¹¹⁴

80. Освен това, СВКПЧ остава загрижена, че адвокатите, натоварени с представяването на задържани по конфликта лица, изпълняват функциите си за защита на проформа основа.¹¹⁵ Оказва се, че предоставянето на адвокат се прави с оглед да се легитимират „присъдите”. Тези опасения се засилват още повече от пречките, наложени от „Донецката народна република” и „Луганската народната република” на частни адвокати, наети да участват в производствата, например пречки за достъп до клиентите и информация за тях.¹¹⁶

VI. Демократично / гражданско пространство и основни свободи

81. СВКПЧ продължи да наблюдава упражняването на основните свободи и документира 45 нарушения на правата на човека и злоупотреби през отчетния период във връзка с основните свободи на мнение и изразяване,

¹⁰⁷ Според прокуратурата (писмо от 7 август 2018 г.).

¹⁰⁸ Виж Доклад на СВКПЧ от 16 август до 15 ноември 2017 г., ал. 89

¹⁰⁹ На 9 август 2018 г. „върховният съд” съобщава, че от 1 януари 2018 г. той е „разгледал” 4 054 „дела”: 1380 „наказателни” дела, 1 801 „граждански”, 77 свързани с „административни нарушения”, и 796 „търговски дела”. Според съобщенията „съдът” е издал окончателни „решения” в 84% от тези „дела”. Статистическите данни са достъпни от <https://supcourt-dnr.su/stat/operativnaya-statisticheskaya-informaciya-o-rabote-verhovnogo-suda-sudov-obshchey-21>,

¹¹⁰ През март 2014 г. две задържани отпреди конфликта лица са осъдени на четири години затвор; През април 2014 г. присъдата е обжалвана от прокуратурата. Жалбата обаче не е била изслушана преди избухването на конфликта и двете лица са били държани до 18 май 2018 г., като са били държани в затвора по-дълго, отколкото е трябвало да изтърпят като наказание, и тогава първоинстанционният „съд” ги освободил с обещанието да не си тръгват, тъй като делото им не е приключено.

¹¹¹ На 16 август 2018 г. „действащият глава” на „Луганската народна република” издава „указ”, с който разпорежда да се създаде „върховен съд” на „Луганската народна република”. На 28 август 2018 г. „народният съвет” назначава 14 „съдии” на „върховния съд”.

¹¹² Например, лице, което е „арестувано” от въоръжените групировки през 2015 г. по подозрение в палеж, а по-късно допълнително „обвинено” в опит за убийство, остава задържано за неопределено време, тъй като само „върховният съд” може да изслуша неговото дело. Интервю на СВКПЧ, 25 юни 2018 г.

¹¹³ На няколко пъти на СВКПЧ е казано, че „изслушванията по същество” ще бъдат закрити за обществеността. СВКПЧ обаче може да присъства на две „съдебни заседания” по същество и на две „произнасяния” на „решения” по „граждански дела”; на две „предварителни заседания”, две „произнасяния на присъди”, едно „изслушване по същество” и едно „изслушване” за оспорване на действия на „МДС” във „военния трибунал” на „Донецката народна република”.

¹¹⁴ Комитет за правата на човека, Общ коментар № 32. Член 14: Право на равенство пред съдилищата и право на справедлив съдебен процес, ал.

28.

¹¹⁵ Интервю на СВКПЧ, 19 юли 2018 г. Адвокатът не е бил запознат с подробностите по делото, включително обвиненията, пред които е бил изправен неговият клиент и етапа на „производството”.

¹¹⁶ При едно от делата, на частен адвокат, нает от семейството на задържаното лице, е отказан достъп до досието на неговия клиент. Интервю на СВКПЧ, 23 май 2018 г. По друго дело, на адвоката на защитата е бил отказан достъп до неговия клиент в Изолатора и не е получил своевременно информация за здравословното състояние на своя клиент. Интервюта на СВКПЧ, 5 и 10 юли 2018 г.

мирно събиране и сдружаване, на вероизповедание, както и правото на недискриминация и еднаква защита пред закона. Украинските власти са отговорни за 36 от тези нарушения на правата на човека¹¹⁷, а въоръжените групировки са отговорни за седем. СВКПЧ е дълбоко загрижена, че на контролирана от правителството територия, крайно десни групировки¹¹⁸ са извършили поне осем отделни атаки, често безнаказано.

А. Свобода на мнение и изразяване, и свобода на медиите

Никой не иска да бъде следващият.

- Журналист за нападенията срещу медийни специалисти и граждански активисти

82. През разглеждания период СВКПЧ документира нарастване на броя на физическите нападения срещу медийни специалисти и други инциденти, които възпрепятстват упражняването на законните им професионални дейности. СВКПЧ документира 30 случая, възникнали през този отчетен период, включващи нарушения на свободата на изразяване и свободата на медиите, които варират от насилствени физически атаки (включително една довела до смърт) срещу медийни специалисти и граждански активисти, до актове на унижение или сплашване.

83. СВКПЧ е обезпокоена от нарасналата бруталност на някои инциденти. На 5 юни 2018 г., в района на Харков, в село Есхар, е намерен обесен активист за борба с корупцията и околната среда. На 21 юни, членове на крайно дясна групировка залели с течност журналистка, отразяваща протеста им в Киев¹¹⁹, а по-късно по време на телевизионно интервю заявили, че това било урина.¹²⁰ На 31 юли, в Херсон, хора залели с киселина старша служителка на кметството в Херсон, известна с антикорупционните си възгледи, причинявайки тежки изгаряния по лицето и тялото ѝ. Загрижеността на СВКПЧ се отнася не само до естеството на нападенията, но и до многократните жалби на жертвите или техни представители, които показват небрежност от страна на полицията и / или проточено разследване.¹²¹

84. Проточените разследвания и снижаването на приоритета на случаи, включващи нападения срещу активисти на гражданското общество и медийни специалисти от страна на полицията, продължават да допринасят за свиването на гражданското пространство, тъй като на извършителите не се търси отговорност. Правоприлагащите органи съобщават, че все още не са идентифицирали заподозрян в убийството на известния журналист Павло Шеремет през юли 2016 г., като оправдават забавянето с руското гражданство на жертвата и твърдят, че проследяването на потенциални заподозрени или лица от интерес в Руската федерация е сложно.¹²² Освен това, съдебният процес срещу двама мъже, обвинени в убийството на журналиста Олес Бузина е спрян от февруари 2018 г.¹²³ Едва през август 2018 г. съдът най-накрая започва да изслушва по същество делото, възпрепятствано дотогава от процесуални пречки, административни забавяния и отсъствието на съдии. Междувременно, няма напредък в паралелното наказателно производство, инициатирано от прокурорите през юни 2017 г., за идентифициране на организаторите на убийството.¹²⁴

85. СВКПЧ е загрижена относно мерките, предприети от правителството в името на противодействието на заплахите за сигурността и предотвратяването на киберпрестъпленията. Вследствие на президентския указ от 14 май 2018 г., забраняващ 192 уебсайта¹²⁵, законопроектът, който предстои да бъде разгледан от Парламента, ще даде на Съвета за национална сигурност и отбрана широка свобода на действие и правомощия да блокира онлайн информационни ресурси без съдебен надзор.¹²⁶ СВКПЧ отново подчертава, че държавите трябва да се

¹¹⁷ В пет случая, нападението е било извършено от правителствени лица, а в 10 случая правителството не е успяло да предотврати, разследва и/или преследва известните извършители на нападението.

¹¹⁸ В този доклад терминът „крайно десни групировки“ се отнася до политически партии, движения и групировки, които обвиняват уязвими групи за социални проблеми и подбуждат към тях нетърпимост и насилие. В Украйна крайно десните групировки са извършвали нападения срещу роми и други малцинства, включително ЛГБТИК. Чрез своите действия те поставят под въпрос основния принцип на недискриминация, като разпространяват идеология, основана на расизъм, дискриминация, ксенофобия и нетърпимост. *Виж Доклади на специалния докладчик относно съвременните форми на расизъм, расова дискриминация, ксенофобия и свързаната с тях нетърпимост (A/HRC/35/42 от 26 април 2017 г. и A/HRC/18/44 от 21 юли 2011 г.).*

¹¹⁹ Интервю на СВКПЧ, 9 август 2018 г.

¹²⁰ Интервюто е достъпно от <https://www.youtube.com/watch?v=N4fFQa9BVMU>.

¹²¹ Интервюта на СВКПЧ, 3, 6, 9 и 13 август 2018 г.

¹²² Павло Шеремет е убит в Киев на 20 юли 2016 г.

¹²³ Олес Бузина е убит в Киев на 16 април 2015 г. На 28 ноември 2017 г. прокуратурата на Киев внася обвинителен акт срещу двама мъже, обвинени в извършването на убийството, в Шевченковския районен съд в Киев.

¹²⁴ Интервю на СВКПЧ, 20 юли 2018 г.

¹²⁵ Указ на Президента на Украйна № 126/2018 приемащ Резолюция на Съвета за национална сигурност и отбрана от 2 май 2018 г. “За налагане и отмяна на специални икономически и други ограничителни мерки (санкции)”, Достъпен от <http://www.president.gov.ua/documents/1262018-24150>.

¹²⁶ На 21 юни 2018 г. в дневния ред на Парламента е включен проектозакон № 6688 „За изменение на някои законодателни актове на Украйна за гарантиране на информационната сигурност на Украйна“, но не е поставен на гласуване. Има индикации, че може отново да бъде внесен за гласуване по време на сесията през септември. Проектозаконът е достъпен от http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62236.

въздръжат от неправомерна намеса в правото да се търси, получава и разпространява информация, и припомня, че всяко ограничение на свободата на изразяване (включително онлайн изразяване) трябва да бъде пропорционално и необходимо за постигане на целта.¹²⁷

86. Както беше отбелязано в предишни доклади, активистите, призоваващи към антикорупционни реформи, остават уязвими за нарушения и злоупотреби, целящи тяхното заглушаване.¹²⁸ На 7 юни е завършено създаването на украинска антикорупционна структура в съответствие с препоръките на Венецианската комисия, с приемането на законодателство създаващо Върховен съд за борба с корупцията. Този съд ще има юрисдикция по всички бъдещи дела за корупция на високо равнище, включително делата, които понастоящем се разследват от Националното бюро за борба с корупцията. Следващите критични стъпки за задействане на Съда ще бъде избора на национални съдии, което изисква участието на Обществен съвет от международни експерти.¹²⁹

Територия, контролирана от въоръжени групировки

Ние постоянно се страхуваме да кажем нещо, което може да бъде използвано срещу нас.

Ставаме параноични, ако трябва да говорим публично за нещо чувствително.

87. На територията, контролирана от въоръжени групировки, пространството за свобода на мнението и изразяването остава силно ограничено. СВКПЧ документира случая на двама мъже, задържани и обвинени в „шпионаж“, между другото, за изразена в социалните медии проукраинска позиция.¹³⁰ Допълнителни ограничения са въведени и от самопровъзгласилата се „Донецка народна република“, засягащи възможността на чуждестранни медии да докладват и работят на територията, контролирана от въоръжени групировки. Понастоящем местните медии работят основно като средство за реклама на хората поели контрола.¹³¹

88. СВКПЧ продължи да документира случаи на нарушения на правата на човека, настъпили в по-ранните етапи на конфликта, свързани с насилственото заглушаване на критични гласове, което имаше дългосрочно въздействие за задушаването на основните свободи. В един от случаите, бивш журналист на национален вестник е задържан от въоръжени групировки в Горловка през февруари 2015 г. за публикациите му в социалните медии; по време на едномесечното му задържане е изтезаван и малтретиран.¹³²

89. От 15 август 2018 г. най-малко един журналист и един блогър, свързани с Киевското бюро на „Радио Свобода“, остават задържани на територията, контролирана от „Донецката народна република“ - Станислав Асеев (известен още като Васин) и Олег Галазюк. Според редица украински медийни съобщения Станислав Асеев започва гладна стачка в началото на юли. Без достъп до местата за лишаване от свобода на територията, контролирана от „Донецката народна република“, СВКПЧ не е в състояние да провери твърденията за гладна стачка или да прецени физическите и моралните условия на Асеев.

В. Дискриминация, реч на омразата, расово мотивирано насилие и прояви на нетърпимост

След това нападение всеки път, когато видя нож, се плаша.

- Ромска жертва, атакувана от членове на крайно десни групировки

90. През отчетния период СВКПЧ документира осем случая на дискриминация, реч на омразата и / или насилие, насочени към лица, принадлежащи към малцинствени групи или поддържащи алтернативни или малцинствени мнения. Четири инцидента включват насилие от страна на членове на крайно десни групировки, които често действат безнаказано.

91. В тревожна продължаваща тенденция на насилие срещу членове на ромското малцинство, СВКПЧ документира три нападения срещу ромски селища в Киев, Тернопол и Львов, за които се твърди, че са извършени от членове на крайно десни групировки. При най-сериозния инцидент, на 23-24 юни 2018 г., група млади мъже нападат ромско селище в Львов, намушкват един човек до смърт и раняват трима други,

¹²⁷ Международен пакт за граждански и политически права, член 19(3).

¹²⁸ Силно критикуваните изисквания за електронна декларация, наложени на активистите за борба с корупцията през март 2017 г., остават в сила. Виж Доклада на СВКПЧ от 16 февруари до 15 май 2018 г., ал. 87; и доклада на СВКПЧ от 16 май до 15 август 2017 г., ал. 95.

¹²⁹ Процесът на подбор на съдиите предвижда ролята на нов Обществен съвет от международни експерти (ОСМЕ), шестчленен орган, който ще има задължението да разглежда молбите на кандидатите за длъжността съдия във Висшия съд за борба с корупцията и да ги оценява по критерии за почтеност и професионализъм. Членовете на ОСМЕ ще бъдат избирани от Висшата квалификационна комисия на съдиите измежду кандидатите, предложени от международните организации, „с които Украйна сътрудничи в областта на предотвратяването и противодействието на корупцията в съответствие с международните договори на Украйна“.

¹³⁰ Интервюта на СВКПЧ, 17 и 20 юли 2018 г.

¹³¹ Интервюта на СВКПЧ, 3 август 2018 г.

¹³² Интервю на СВКПЧ, 14 август 2018 г.

включително 10-годишно момче.¹³³ И трите нападения водят до експулсиране на ромските общности от домовете им. На 25 юли в Черниговска област трима мъже брутално пребиват ромски мъж и повреждат колата му.

92. На 24 май 2018 г. адвокат, представляващ жертвите на нападението от май 2017 г. на ромско селище във Вилшани¹³⁴ е нападнат от група мъже и както се твърди, включително от местен прокурор. Адвокатът е заплашен със смърт, ако не се откаже от делото.

93. Въпреки че СВКПЧ е загрижена от липсата на напредък в разследванията на нападението във Вилшани, тя отбелязва напредък по отношение на разследването и наказателното преследване на нападението срещу ромите и тяхното експулсиране от местната общност в Лоциновка, през август 2016 г.¹³⁵ На 9 август 2018 г. Одеският окръжен административен съд частично удовлетвори исквете на седем ромски ищци, постановявайки, че действията на кмета на селото в подкрепа на експулсирането са незаконни, но съдът не постановява изплащане на обезщетения за реституция и не признава като престъпление бездействието на полицията по време на принудителното извеждане на ромите.¹³⁶

94. През юни и юли 2018 г. СВКПЧ документира и две нападения срещу членове на ЛГБТИК общността.¹³⁷ И в двата случая, полицията започнала наказателно разследване само по обвинения в „хулиганство“. СВКПЧ отбелязва, че нападенията срещу членове на ЛГБТИК общността и други малцинства рядко се класифицират по наказателни разпоредби, отнасящи се до престъпления от омраза, които носят по-тежки наказания.

С. Свобода за мирни събирания и сдружавания

95. Мирните събирания, организирани от малцинствени групи или лица, имащи алтернативни социални и политически убеждения, продължават да бъдат нарушавани от членове на крайно десни групировки. На 19 май 2018 г., в Чернивци (Чернивецка област) се организира „Фестивал на равенството“, разтурен от членове на крайно десни групировки, предизвикали отмяна на събитието, като организаторите и участниците е трябвало да напуснат мястото, придружени от полиция.¹³⁸

96. Поради този инцидент, заплахите от насилие и атмосферата на нетърпимост, ЛГБТИК активистите решават да не организират фестивали на равенството, запланувани в цялата страна, страхувайки се от нападения от крайно десни групировки. Вместо това организират единствено онлайн лекции, семинари и дискусии.

97. На 17 юни 2018 г., приблизително 3500 участници вземат участие в киевския гей парад „Марш на равенството“, който се провежда без никакъв сериозен инцидент по отношение на сигурността.¹³⁹ СВКПЧ приветства професионалното поведение на полицията по време на марша, което гарантира, че участниците могат да се ползват от правото на мирно събиране.¹⁴⁰ Също така, по време на „Марша на равенството“ в Кривой Рог на 21 юли няма големи инциденти със сигурността. Полицията е на място и осигурява сигурността на участниците.

98. СВКПЧ отбелязва, че когато крайно десни групировки разтурват мирни събирания и полицията не успява да улесни упражняването на свободата на мирно събиране, наказателните дела или не се инициират незабавно или въобще не се инициират. Например, подадени са жалби до полицията във връзка с разтурването

¹³³ Предполагаемите извършители са на възраст между 16 и 20 години и твърдят, че са членове на новосъздадена екстремно дясна група, наречена „Трезви и ядосани младежи“. Според съобщенията новата група е свързана с „Мизантропска дивизия“, ултранационалистическа група свързана с доброволческия батальон „Азов“, която пое отговорността за нападението срещу активисти на ЛГБТИК в Львов през март 2018 година. Шестима заподозрени са задържани през август 2018 г., а двама са поставени под домашен арест.

¹³⁴ На 16 май 2017 г. група роми са нападнати в село Вилшани от член на регионалния съвет на Харков, от ръководителя на Вилшанския селски съвет и от други лица. Един ром е убит, а четирима са ранени. До този момент никой не е подведен под отговорност за това убийство и насилие.

¹³⁵ Срещи на СВКПЧ с Одеската прокуратура, 10 юли 2018 г. и с Националната полиция, 12 юли 2018 г. *Виж Доклад на СВКПЧ от 16 май до 15 август 2017 г.*, ал. 131; Доклад на СВКПЧ от 16 август до 15 ноември 2016 г., ал. 152.

¹³⁶ Във връзка със случая, в който местните жители на село Лоциновка решили да изгонят ромите от селото.

¹³⁷ На 30 юни 2018 г. един активист на ЛГБТИК е бил агресивно нападнат от група мъже в Кривой Рог. На 4 юли 2018 г. PrideHub (пространство, подходящо за ЛГБТИК в Харков), е нападнато по време на среща на езиков клуб. Извършителите използват димни и газови гранати, унищожават мебели и друго имущество. Присъстващите в клуба са евакуирани през задната врата и не са докладвани никакви жертви.

¹³⁸ Събитието е разпръснато от „Традиция и ред“, „Катехон“ и „Сестринството на Св. Олга“ По този инцидент не е образувано наказателно дело.

¹³⁹ Маршът се организира ежегодно от ЛГБТИК общността и призовава за равни права и защита на членовете на малцинствените групи. През 2015 и 2016 г. членове на крайно десни групировки нападат участниците в тези шествия.

¹⁴⁰ Съобщава се, че някои сблъсъци са станали рано сутрин, преди началото на марша, и са довели до леки наранявания на шестима контра-демонстранти (членове на крайно десни групировки) и петима полицейски служители. Петдесет и шест контра-демонстранти са арестувани за агресивно поведение и освободени скоро след събитието. По време на марша, полицията реагира ефективно на малки сблъсъци с контра-демонстранти; няма участници в събитието, които да са пострадали.

на „Фестивала на равенството” в Чернивци и на публична дискусия за правата на ЛГБТИК, организирана от „Амнести интернешънъл” в Киев в средата на май 2018 година.¹⁴¹ И в двата случая полицията отказва да образува наказателно дело, като твърди, че не са идентифицирани елементи на престъпление.

99. СВКПЧ е загрижена за съобщения за натиск върху Националната адвокатска колегия в Киев относно дела, свързани с конфликта или дела на обвиняеми, за които се твърди, че са свързани с въоръжени групировки (вж. По-горе *Право на справедлив процес*). СВКПЧ документира три физически нападения срещу адвокати на защитата, извършени от С-14, като полицията нарочно не се намесва по време на нападението или не разследва ефективно инцидентите.¹⁴² В един от случаите нападението е последвано от смъртни заплахи в социалните медии към един адвокат на защитата и неговото семейство.¹⁴³

Територия, контролирана от въоръжени групировки

100. На територията, контролирана от въоръжени групировки, СВКПЧ продължи да наблюдава липса на пространство за мирни събирания, организирани от жителите по собствена инициатива, където могат да бъдат изразявани критични становища. Всъщност ограниченията за упражняване на тази свобода продължават на територията, контролирана от „Луганската народна република”, макар и да са официализирани чрез „указ”, подписан на 27 юни 2018 г., който изисква от организаторите на мирни събирания да търсят предварително одобрение. Такова одобрение се предоставя въз основа на оценка от „министерството на държавната сигурност” или „министерството на вътрешните работи”.

Д. Свобода на вероизповеданието и убежденията

101. През отчетния период СВКПЧ документира шест нападения срещу църкви на Украинската православна църква-Московска патриаршия. Например, на 5 август 2018 г., в Одеса, думите „клон на ФСБ”¹⁴⁴ са надраскани във входовете на три църкви. Полицията инициира наказателни дела във връзка с два от тези инцидента.

Територия, контролирана от въоръжени групировки

102. На територията, контролирана от двете „републики”, процедурите за задължителна регистрация на всички религиозни организации ограничават свободата на религията или убежденията и създават опасения за защитата на енориашите.

103. На територията, контролирана от „Луганската народна република”, на 2 февруари 2018 г. е приет „закон”, който предвижда 6-месечен период, през който всички религиозни организации, желаещи да действат на територията, трябва да се регистрират. Ако не се регистрират ще се счита, че са прекратили дейността си.¹⁴⁵ Процесът на регистрация е удължен до 15 октомври. Изисква се представяне на лични данни на учредителите на организациите и минимум 20 учредители за регистриране на организация (в резултат на което членовете стават учредители). Това изискване поражда двойна загриженост у много религиозни организации. Някои енориаши не желаят „властите” да знаят за тяхното участие в определена религиозна организация. Някои се страхуват, че ще имат проблеми на контролираната от правителството територия, ако стане известно, че са регистрирани в „републиката”.

104. По подобен начин на територията, контролирана от „Донецката народна република”, на 13 април 2018 г. е приет „закон” за свободата на вероизповеданията и религиозните съюзи, който изисква всички религиозни организации да са приключили с „регистрационната” процедура до 1 март 2019 г.¹⁴⁶ На тези, които не го направят, няма да бъде разрешено да действат на територията, контролирана от „Донецката народна република”.¹⁴⁷

105. На 21 юни 2018 г., „МДС” затваря единствената функционираща джамия в Донецк. Претърсени са помещенията, конфискувана е религиозна литература и двама практикуващи мюсюлмани са разпитани и принудени да подпишат документ с ангажимент да не напускат територията, контролирана от „Донецката народна република”.

¹⁴¹ Обществената дискусия на тема „Настъпнието срещу правата на ЛГБТИК като форма на цензура: руският опит” е нарушена от около 50 членове на крайно десни групировки, включително „Немезида”, „Традиция и ред”, „Десен сектор” и политическа партия „Свобода”.

¹⁴² Интервюта на СВКПЧ, 10, 14 и 15 август 2018 г.

¹⁴³ Интервю на СВКПЧ, 14 август 2018 г.

¹⁴⁴ Позоваване на Федералната служба за сигурност на Руската федерация.

¹⁴⁵ На 2 февруари 2018 г. „народният съвет” прие „закона” за „свободата на съвестта и религиозните вероизповедания”, който постановява, че религиозната организация трябва да има поне 20 учредители. Уставът на организацията трябва да включва информация за всички учредители и да се представи като част от пакета документи, необходими за „регистрация”.

¹⁴⁶ Въпреки че „законът” е „приет” на 13 април 2018 г., пълният текст се появява онлайн едва на 16 май 2018 г., достъпен от <https://dnrsovet.su/zakonodatelnaya-deyatelnost/prinyaty/zakony/zakon-donetskoj-narodnoj-respubliki--o-svobode-veroispovedaniya-i-religioznyh-obedineniyah/>.

¹⁴⁷ Достъпен от <https://bit.ly/2KieZQV>.

VII. Правата на човека в Автономна република Крим и град Севастопол

106. Руската федерация продължи да прилага своите закони в Крим и град Севастопол в нарушение на задължението по международното хуманитарно право да спазва законодателството на окупиранията територия.¹⁴⁸

107. Освен това, СВКПЧ отбелязва груби нарушения на правото на справедлив съдебен процес, включително прилагане с обратна сила на наказателното право на Руската федерация, произволна намеса в личния живот, която непропорционално засяга кримските татари и нарушения в упражняване свободата на вероизповедание. Като цяло, през отчетния период СВКПЧ документира 47 нарушения и злоупотреби; от които 25 нарушения са извършени през отчетния период; като правителството на Руската федерация, е отговорно за 22, а правителството на Украйна за 3.¹⁴⁹

A. Справедлив процес, право на справедлив процес и права на задържаните

108. На 19 юни 2018 г., съд в град Симферопол осъжда петима мъже - кримски татари за участие в „масови безредици, включващи насилие” на 26 февруари 2014 г., като им налага условни присъди лишаване от свобода от три и половина до четири и половина години. Всички те са арестувани и обвинени през 2015 г.¹⁵⁰ като част от група проукраински демонстранти, организирали протест пред парламента на Крим и сблъскали се с проруски поддръжници, тъй като напрежението около статута на Крим било покачено преди „референдума” от март 2014 г.¹⁵¹

109. Във връзка с „делата от 26 февруари”¹⁵² Руската федерация прилага своето законодателство със задна дата към събития, предшествващи прилагането на законодателството на Руската федерация в Крим, което започва на 18 март 2014 г.¹⁵³ Това противоречи на принципа на законност, както и на задължението на окупационната сила да запази действащото наказателно законодателство в окупиранията територия и да го прилага в съда.¹⁵⁴

110. В знак на протест срещу това, което според тях са политически мотивирани преследвания на украински граждани в Крим, няколко задържани започват гладна стачка, включително украинският режисьор Олег Сенцов, който в момента излежава 20-годишна присъда в Руската федерация за терористични престъпления, за които се твърди, че са извършени в Крим. СВКПЧ припомня, че в съответствие с международните стандарти властите на Руската федерация трябва, при съгласието на задържаните, провеждащи гладна стачка, да извършват редовно медицински прегледи, за да определят необходимото лечение и да осигурят подходящо медицинско обслужване.¹⁵⁵

B. Свобода на вероизповеданието, съвестта и мисълта

111. Продължи преследването по обвинения в тероризъм срещу мюсюлмани, заподозрени в членство в радикални религиозни организации и групировки в Крим. През май 2018 г., СВКПЧ регистрира три нови случая на задържане на мъже - кримски татари, обвинени от властите на Руската федерация за принадлежност към *Хизб ут-Тахрир*.¹⁵⁶ От началото на окупацията най-малко 33 жители на Крим са арестувани за предполагаеми връзки с радикални мюсюлмански групировки, а четирима от тях са осъдени.

¹⁴⁸ Виж Женевска конвенция относно защитата на гражданските лица по време на война от 12 август 1949 г. (Четвърта Женевска конвенция); Член 43 от Правилника за законите и обичаите на войната по суша, Приложение към Конвенцията (IV) за спазване на законите и обичаите на войната по суша, Хага, 18 октомври 1907 г., Женевска конвенция IV относно цивилните лица, чл. 64.

¹⁴⁹ Нарушенията, приписвани на правителството на Украйна, не се случват в самия Крим, а засягат събития в континентална Украйна, свързани с положението в Крим. Те са свързани със свободата на движение и достъпа до обществени услуги.

¹⁵⁰ Три от лицата са освободени с лична гаранция през 2015 г., а двама са освободени през 2017 г. под домашен арест.

¹⁵¹ Освен това на 12 септември 2017 г. заместник-председател на Меджлиса е осъден на осем години лишаване от свобода за предполагаемо насърчаване на демонстрантите да използват насилие. Няколко седмици по-късно е помилван. Вижте Доклад на СВКПЧ, от 16 август до 15 декември 2017 г., ал. 133-134.

¹⁵² На 26 февруари 2014 г., по време на митинг в Симферопол, проукраински и проруски протестиращи се сблъскват, което води до паническа блъсканица и смъртта на двама проруски демонстранти. Обвиняемите са обвинени в „масови безредици”, свързани с използване на сила срещу проруски демонстранти: бой, хвърляне на стъклени бутилки и други тежки предмети, използване на съзтворен газ и изтласкване с тяло.

¹⁵³ На 18 март 2014 г., е подписан Договор за присъединяване на Република Крим към Руската федерация” в Москва, а на 21 март 2014 г. Парламентът на Руската федерация ратифицира конституционен закон „за присъединяването на Република Крим към Руската федерация и създаването на новите съставни части на Република Крим и на града с федерална значимост Севастопол в рамките на Руската федерация”.

¹⁵⁴ Женевска конвенция IV, чл. 70.

¹⁵⁵ Според информацията на Върховния комисар за правата на човека на Руската федерация (омбудсман), Сенцов се намира в отделна килия на медицинското отделение в колонията, където редовно получава хранителни заместители и инфузионна терапия, включително парентерално хранене. Изявление, достъпно от

http://ombudsmanf.org/news/novosti_upolnomochennogo/view/upolnomochennyj_poluchila_ot_fsin_rossii_spravku_o_sostojanii_zdorovja_olega_sencova,

¹⁵⁶ На 14 февруари 2003 г. Върховният съд на Руската федерация забранява *Хизб ут-Тахрир* като терористична организация.

112. Още десет души, обвинени в членство в *Хизб ут-Тахрир* през отчетния период са били изправени пред съда в Ростов-на-Дон в Руската федерация, в нарушение на международното хуманитарно право, забраняващо насилствените премествания на защитени лица извън окупираната територия, независимо от мотива.¹⁵⁷

113. В по-голямата част от случаите, документиращи от СВКПЧ, обвиненията срещу мюсюлманите се основават на съдържанието на разговорите помежду им, по време на които са обсъждали глобални политически събития, религиозни писания, мюсюлманска култура и прилагане на шариата.¹⁵⁸ В нито един от случаите, известни на СВКПЧ, властите на Руската федерация не представят надеждни доказателства, че обвиняемите са призовавали за използване на сила, нарушение на обществения ред или ангажиране с незаконна дейност в Крим. СВКПЧ припомня, че свободата да се изповядва вероизповеданието или убежденията може да бъде предмет само на ограничения, които са предвидени от закона и са необходими за защита на обществената сигурност, ред, здраве или морал, или на основните права и свободи на другите.¹⁵⁹

С. Право на зачитане на личния и семейния живот

114. През разглеждания период СВКПЧ документираща 14 набези по домовете от Федералната служба за сигурност на Руската федерация (ФСБ) и полицията, включително 13, насочени към имоти, собственост на кримски татари. Това следва модел, установен от СВКПЧ от началото на 2017 г., когато 90 от 102 документиращи претърсвания се отнасят до имоти на кримски татари. Тези действия обикновено се извършват с обосновка за търсене на оръжие, наркотици или литература с „екстремистко“ съдържание, забранено по силата на закона на Руската федерация. СВКПЧ отбелязва, че законът за борба с екстремизма на Руската федерация предоставя широка свобода на действие на правоприлагащите органи за тълкуване и прилагане на неговите разпоредби, което може да се разглежда като нарушение на принципите на законност, необходимост и пропорционалност.¹⁶⁰ В допълнение, набезите често включват прекомерно използване на сила, а претърсванията надхвърлят онова, което може да се оправдае от обстоятелствата,¹⁶¹ като по този начин се нарушава правото на зачитане на личния и семейния живот в нарушение на международното право в областта на правата на човека.¹⁶²

Д. Имуществени права

115. СВКПЧ отбелязва промени в дългогодишния въпрос за имуществените права на бивши депортирани лица, предимно кримски татари. След масовото им завръщане между 1989 и 1994 г., след десетилетия на изгнание, кримските татари започват спонтанно да се заселват в Кримския полуостров и да строят неразрешени селища. Поради липса на правна рамка и широкомащабна държавна програма за реинтеграция, Украйна се бори да се справи с този масов феномен. Техните селища включват лица, които спонтанно са се самонастанили в земята и колективно заемат парцели, което създава потенциал за конфликт. През август 2013 г. около 2 000 хектара са заети от 56 неразрешени селища, включващи около 8 000 до 15 000 души.¹⁶³

116. След март 2014 г., властите на Руската федерация в Крим приемат специално законодателство, което дава възможност на „заселниците“ да легализират своите имуществени претенции чрез включване в специална електронна база данни.¹⁶⁴ Към октомври 2017 г. близо 4 300 лица, около 55% от регистрираните в базата данни, са получили безплатно парцели.¹⁶⁵ На 17 май 2018 г., ръководителят на Кримския комитет за междуетнически отношения обявява плановете си да предостави на регистрираните лица още 1 700 парцела.¹⁶⁶

VIII. Техническо сътрудничество и изграждане на капацитет

117. СВКПЧ участва в дейности за техническо сътрудничество и изграждане на капацитет, за да подпомогне правителството на Украйна и гражданското общество да защитава и насърчава правата на човека.

¹⁵⁷ Женевска конвенция IV относно гражданските лица, чл. 49.

¹⁵⁸ Интервю на СВКПЧ, 7 юни 2018 г.

¹⁵⁹ Международен пакт за граждански и политически права, чл. 18(3)

¹⁶⁰ Виж Становище № 660 / 2011 г. за Федералния закон за борба с екстремистката дейност на Руската федерация, Европейска комисия за демокрация чрез право (Венецианска комисия), 1 юни 2012 г.

¹⁶¹ Например, на 10 август 2017 г. ФСБ и специалните полицейски части (ОМОН) нахлуват в частна къща, без да представят основание или заповед за претърсване. Принуждават всички възрастни да легнат на пода, набиват мъжете и претърсват къщата по брутален начин. След това принудили една жена да подпише документ, който не е имала възможност да прочете. Интервю на СВКПЧ, 17 юли 2018 г.

¹⁶² Международен пакт за граждански и политически права, чл. 17

¹⁶³ Интеграцията на бивши депортирани хора в Крим, Украйна. Оценка на нуждите, август 2013 г., достъпно от <https://www.osce.org/hcnm/104309?download=true>,

¹⁶⁴ Закон на Република Крим № 66-ЗРК / 2015 „За разпределяне на държавни и общински парцели и някои въпроси на поземлените отношения“, достъпно от <http://www.crimea.gov.ru/textdoc/ru/7/act/66z.pdf>,

¹⁶⁵ <https://rg.ru/2016/11/24/reg-ufu/v-krymu-uchastniki-polian-protesta-poluchili-zemliu-menshe-chem-za-god.html>,

¹⁶⁶ <https://crimea.ria.ru/society/20180517/1114469971.html>,

118. По искане на Министерството на правосъдието на Украйна през юни 2018 г. СВКПЧ предоставя експертни съвети по методология, разработена от Министерството, за наблюдение и оценка на изпълнението на Националната стратегия за правата на човека на Украйна и нейния План за действие. СВКПЧ препоръчва начини за подобряване докладването от страна на изпълнителните агенции и управлението на информацията от координиращ орган, с цел измерване на напредъка в постигането на целите и задачите на Националната стратегия за правата на човека. СВКПЧ ще продължи да подкрепя министерството при изпълнението на препоръките за подобряване на процесите на наблюдение, докладване и оценка на Плана за действие и по този начин ще насърчава по-ефективното прилагане на Националната стратегия за правата на човека.

119. СВКПЧ продължи да насърчава прилагането на препоръките за Универсален периодичен преглед (УПП), отправени към Украйна по време на третия УПП цикъл (2012 - 2017 г.). За да улесни този процес, СВКПЧ изготви актуализиран сборник от тематично групирани препоръки на механизмите на ООН за правата на човека, адресирани до Украйна, включително последните УПП препоръки, приети от правителството.

120. СВКПЧ продължи да повишава осведомеността сред правителствените участници за различни международни норми и стандарти в областта на правата на човека. На 20 юни 2018 г. СВКПЧ проведе заседание относно международните стандарти за жилищни, поземлени и имуществени права на вътрешно разселените лица и друго засегнато от конфликта население за приблизително 25 съдии от Върховния съд и низшите съдилища в Донецк и Луганск (контролирани от правителството), включително съдии, които са били разселени от територия, контролирана от въоръжени групировки.

121. На 21 юни, като част от институционализираната подготвителна програма за служители от Отдела за гражданско-военно сътрудничество (ОГВС), СВКПЧ проведе сесия за предотвратяване на произволното задържане, изтезанията и сексуалното насилие, свързано с конфликта, както и относно защитата на свобода на движение и жилищните, поземлените и имуществените права, на около 20 военнослужещи, които ще бъдат изпратени в Източна Украйна като част от ОГВС. СВКПЧ участва в подготвителната програма от септември 2017 г. и осъществява общо пет обучения за над 150 служители.

122. СВКПЧ свърза 30 твърдения за злоупотреби и нарушения на правата на човека с определени отговорни лица. Правителството на Украйна е обвинено за 13 нарушения, като две от делата са частично разгледани, а наказателни разследвания са инициирани по четири дела. На територията, контролирана от въоръжени групировки, за 18 нарушения на правата на човека и злоупотреби са инициирани 15 дела с „Донецката народна република” и 2 дела с „Луганската народна република”. „Донецката народна република” се занима с едно дело и започна разследване за друго.

IX. Заключение и препоръки

***Ние се превръщаме в деморализирани и съкрушени хора в резултат на този безкраен въоръжен конфликт.
- Жител на село близо до демаркационната линия***

123. От предишния отчетен период конфликтът в Източна Украйна продължава, прекъсван само от някоя фаза на разгорещени военни действия, а СВКПЧ продължи да документира нарушения и злоупотреби от всички страни в конфликта срещу цивилни лица и от двете страни на демаркационната линия.

124. В Крим, правителството на Руската федерация, като окупационна сила продължи да нарушава задълженията си по международното хуманитарно право по отношение на правата на човека и основните свободи, по-специално чрез дискриминационна практика и прилагане със задна дата на законите на окупационна сила, които нарушават правото на физическите лица на жилище, свобода на вероизповеданието, словото и сдружаването.

125. Данните за цивилни жертви, документирани от СВКПЧ, отново показват, че прекратяването на огъня, което бе частично наблюдавано след повторното ангажиране на страните по време на „примирието за прибиране на реколтата” от 1 юли, доведе до значително намаляване на жертвите сред цивилното население, по-специално благодарение на намаленото използване на преки и непреки взривни устройства, насочени към населени места. И все пак, въпреки „примирието за прибиране на реколтата”, цивилните жертви не намаляват, поради непрекъснатото смъртоносно замърсяване с противопехотни мини и взривни военни остатъци по демаркационната линия.

126. СВКПЧ отбелязва продължаващата безнаказаност за нарушения на правата на човека, свързани с конфликта в Украйна. В това отношение СВКПЧ припомня, че правителството на Украйна носи главната отговорност за разследването и преследването на нарушения на правото на живот, свобода и сигурност на хората, като отбелязва, че невъзможността да се справи с това може да представлява отделно нарушение съгласно член 2 от МПГПП.

127. Тежкото социално и икономическо положение продължи да преобладава сред засегнатите от конфликта цивилни лица, живеещи покрай демаркационната линия. Нарастването на стълкновенията през летните месеци подчертава рисковете, които хората са склонни да поемат, за да получат продоволствия и социални помощи. Ескалацията на военните действия от май до края на юни насочи вниманието към опустошителните последици за хората, засегнати от конфликта, които губят домовете си и нямат възможност да ги възстановят, да започнат отначало или да намерят алтернативно настаняване.

128. СВКПЧ е загрижена за предстоящата зима, която влошава условията за цивилните, уловени от двете страни на демаркационната линия. СВКПЧ е загрижена и за положението с правата на човека преди изборите през 2019 г., особено за увеличаващата се честота и тежест на насилието, което заплашва гражданското пространство.

129. **Повечето препоръки, направени в предишните доклади на СВКПЧ относно положението с правата на човека в Украйна, не са изпълнени и остават валидни. Освен това СВКПЧ препоръчва следното, въз основа на установените проблеми от 16 май до 15 август 2018 г.:**

130. **Към украинските власти:**

Министерски съвет

- a) **Да се приеме всеобхватна държавна политика и механизъм за предоставяне на средства за правна защита и обезщетение на цивилни, пострадали по време на военните действия, и на роднини на загиналите при военни действия, в съответствие с международните стандарти¹⁶⁷; и Министерският съвет да предприеме конкретни мерки за правна защита и обезщетение на деца със Статут на дете, засегнато от въоръжени военни действия и въоръжени конфликти.**
- b) **Да се създаде и поддържа координирана система за регистриране на имущество, разрушено и повредено в контекста на въоръжените военни действия и свързан с него регистър; да се разработи цялостен механизъм за възстановяване на имуществото и обезщетение за всякакви щети и разрушения.**
- c) **Да се осигури бързо прилагане на закона „За правния статут на изчезналите лица”, по-специално чрез предоставяне на достатъчно ресурси за ефективно изпълнение на мандата на Комисията по изчезналите лица.**

Съдии

- d) **Внимателно да се прегледат всички съдебни спогодби и да се откаже приемането на всяко пледиране за виновен, когато има основателни причини да се смята, че то е било получено чрез принуда, включително изтезания или малтретиране.**

Държавни и местни власти

- e) **Систематично и публично да се осъждат всички актове на насилие, извършени въз основа на раса, пол, религия, език, национален или етнически произход, политическо или социално мнение, сексуална ориентация, полова идентичност или други основания за дискриминация, забранени от международните стандарти за правата на човека.**
- f) **Да се подготви и предостави безопасно и подходящо алтернативно настаняване като отговор на нуждите на цивилното население, засегнато от въоръжени военни действия.**
- g) **Когато военното присъствие в рамките на гражданските райони е оправдано поради военна необходимост, да се предприемат всички възможни стъпки за защита на цивилното население и неговото имущество; да се разработи процедура за документиране на военната употреба.**

Главна прокуратура и правоприлагащи органи

- h) **Да се гарантират ефективни разследвания на твърдения за изтезания и малтретиране, произволно задържане и насилствено изчезване, включително и тези, за които се твърди, че са извършени от държавни участници или лица, действащи с държавно разрешение, подкрепа или приемане.**

¹⁶⁷

По-специално основните принципи и насоки на Организацията на обединените нации относно правото на средства за правна защита и обезщетение на жертви на груби нарушения на международното право в областта на правата на човека и тежки нарушения на международното хуманитарно право.

- i) Да се гарантира, че престъпленията, като тези, посочени в препоръка (е), са подходящо класифицирани, ефективно и своевременно разследвани и че извършителите, членове на крайно десни групировки, като всички останали ще понесат отговорност.

131. Към всички страни, участващи във военните действия в Донецка и Луганска област, включително въоръжените сили на Украйна, и въоръжени групировки на самопровъзгласилата се „Донецка народна република” и самопровъзгласилата се „Луганска народна република”:

- a) Да се прекрати конфликта чрез стриктно спазване на прекратяването на огъня и изпълнението на други задължения, предвидени в споразуменията от Минск, по-специално по отношение отнемането на забранени оръжия и оттегляне на силите и оръжията.
- b) Да се гарантира пълното спазване на основните принципи на международното хуманитарно право, разграничение, пропорционалност и предпазливост, включително чрез незабавно прекратяване на употребата на оръжия с безразборно въздействие в райони, населени и ползвани от цивилни лица, по-специално оръжия с широк спектър на действие или способност за изстрелване на множество снаряди в широк обхват.
- c) Да се предприемат всички възможни предпазни мерки за свеждане до минимум на вредите за цивилното население по време на операции, включително чрез локализиране на военни цели, такива като въоръжени сили и оръжия извън гъсто населените райони, и въздържане от умишлено прицелване в цивилни лица или цивилни обекти, включително съоръжения, необходими за оцеляването на цивилните, като вода и водна инфраструктура.
- d) Да се изчистят взривните военни остатъци, да се вземат мерки за защита на цивилното население от въздействието на тези оръжия и да се подпомогнат усилията на международни и неправителствени организации, работещи в тези области, в съответствие с Протокол V на МКЧК, Определени конвенционални оръжия (2003).
- e) Към самопровъзгласилата се „Донецка народна република” и самопровъзгласилата се „Луганска народна република”: Да се осигури безпрепятствен достъп на СВКПЧ и други независими международни наблюдатели до всички места за лишаване от свобода, включително за частни поверителни интервюта със задържаните.
- f) Към самопровъзгласилата се „Донецка народна република” и към самопровъзгласилата се „Луганска народна република”: Да се въздържат от задържането на хора в *изолация* и незабавно да информират семействата на задържаните за местонахождението им.
- g) Към самопровъзгласилата се „Донецка народна република” и към самопровъзгласилата се „Луганска народна република”: Да предприемат практически стъпки, за да се даде възможност и да се улесни доброволното прехвърляне на всички задържани отпреди конфликта на контролирана от правителството територия.
- h) Към самопровъзгласилата се „Донецка народна република” и към самопровъзгласилата се „Луганска народна република”: Да се премахне нетолерантната реторика спрямо противоположни или алтернативни гледни точки.

132. Към правителството на Руската федерация:

- a) Да приложи Резолюция 72 / 190 на Общото събрание от 19 декември 2017 г., включително чрез осигуряване на подходящ и безпрепятствен достъп в Крим на международните мисии за наблюдение на правата на човека и неправителствените организации за правата на човека.
- b) Да спазва задълженията, присъщи на окупационна сила, съгласно международното хуманитарно право, включително задължението да спазва действащите закони на окупираната територия.
- c) Да се отменят всички присъди, издадени от съдилищата в Крим, въз основа на прилагане с обратна сила на законодателството на Руската федерация към събития, предшествващи окупацията.
- d) Да се въздържа от арести и преследване на жители на Крим за предполагаемо членство в организации и групировки, считани за екстремистки в Руската федерация, но законни съгласно украинското законодателство.
- e) Да се върнат в Крим всички защитени лица, които са били прехвърлени на територията на Руската федерация, за да бъдат съдени или за да изтърпяват осъдителни присъди в нарушение на международното хуманитарно право.

- f) Да се сложи край на полицейските набези в имотите на кримските татари, които нарушават правото на зачитане на личния и семейния живот.

133. Към международната общност:

- a) Да продължи да използва всички дипломатически средства, за да принуди всички страни незабавно да прекратят военните действия и да изпълнят всички задължения, предвидени в споразуменията от Минск, като подчертава, че активният въоръжен конфликт причинява страдание на цивилните и затруднява перспективите за стабилност, мир и помирение.
- b) Да използва всички възможни влияния, за да осигури безпрепятствен достъп и функциониране на международните организации на териториите, контролирани от „Донецката народна република” и от „Луганската народна република”.